

مجلس شورای در حرکت تجربه‌ایان

ایران آهسته آهسته

حق انتخاب از مسیر انتخابات

دیروز در ستون محک عنوان مقاله «گپ محک با ششاله» بود که از آن به اختصار از شرایط و فضای اجتماعی امروز برای بهره‌گیری از حق انتخاب و ابراز آراء خود در آستانه انتخابات مجلس شورای اسلامی همراه با شرحی از حقوق فردی و اجتماعی برای شرکت در انتخابات مطالبی نوشته شد. به خوانندگان محک، سفارش می‌کنم که همراه مطالعه نوشته امروزه مقاله دیروز را نیز مطالعه نفرمایند.

انقلاب اسلامی بر اصولی استوار است که در سرلوحه آن، آزادی و استقلال آمده است؛ از جمهوری اسلامی ایران امروز کشور باید به انتخاب آراء مردمی اداره شود. از راه انتخابات، انتخاب رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسامی، اعضای شوراها و نظائر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد.

در اصل رسوم از اصول کلی آمده است: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به‌کار برد…»

۷- تأمین آزادی سیاسی و اجتماعی و حدود قانون ۸- مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مجیش

در بخش فوق‌مقننه، بخش اول –مجلس شورای اسلامی، اصل شصت و دوم، آمده است: «مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به‌طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می‌شوند تشکیل می‌گردد…»

براساس این اصول و اصول دیگر در قانون اساسی می‌توان دریافت که حق انتخاب از مسیر انتخابات و آراء عموم مردم در سراسر کشور در قانون اساسی رسمیت دارد و از اصول غیرقابل تغییر یا تفسیر است.

چهار دهه از تجربه استقرار جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد، هیچگاه این اصول بدون در قانون اساسی نفی نشده‌اند و در شرایط جنگ فراگیر نیز اجرای انتخابات و مراجعه به آراء مردم انجام گرفته است. در این مدت همواره کمیوده، ضدفضاهای مدیترتی و ساختاری مورد نقد جامعه بوده‌اند. اما هرگونه مبارزه برای تحول و تغییر از مسیر صندوق‌های رأی و احساب آراء مردم قرار داشته است. در این مسیر البته رضایات‌ها و نارضاییت‌ها، نقدهای گوناگون از شیوه مراجعه به آراء مردم یا رسمیت یافتن نتایج انتخابات وجود داشته و این مجموعه با اصل خدشه‌ناپذیر بودن حق انتخاب و رأی مردم مسیر خود را تا امروز به‌مدت تحولات سیاسی – اجتماعی یا فراز و فرودها، طی شده است. اما امروز نیز همچنان رسمیت مسیر برای مردم همان استقرار قانون، پایرجا است. اگر چه به‌نظر نگارنده، ما همچنان در جنگ نه از اشکال نظامی آن که در جبهه‌ای بسیار گسترده‌تر از جنبه تبلیغاتی و ادکارسازی از خارج و حتی در درون کشور و از اجرای تحریم و استراژی « فشار حداکثری » بر طرف ایران هستیم. امروز برخی از شخصیت‌های مشهور سیاسی که هر یک در جاسی از نگاه‌های متفاوت سیاسی و مدیریتی کشور نظرپردازی دارند گفته‌اند، «برای جلوگیری از خسارت‌های بزرگ در انتخابات شسرت کش کنید، و مشارکت بیشتر، عزت ملی بیشتر یا «مشارکت پایین باشد تهدیدهای بیشتر می‌شود» و «برای ایران در انتخابات شرکت می‌کنیم، و…»

آگاهی سیاسی – اجتماعی همواره نشانه‌هایی دارد. البته یکی از مهم‌ترین آن، آگاهی مردم به طور عموم از شرایط کشور و چگونگی چرخه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در پهن است. رضایات یا نارضایتی در این تحولات مسداوم را اولاً با محک‌زدن شرایط (خارجی و داخلی)، ثانیاً در ترسیم چنین نسبی باید دید. از طرفی آزادی به هرگونه برداشت یا نتیجه‌ای برسم، هیچگاه نباید و هرگز نباید از حق انتخاب، خود، همانگونه که سند مادر، قانون اساسی جمهوری اسلامی آن را تنظیم و حک کرده است نادیده بگیریم و آن را عبور کنیم.

داستان زندگی مدرس، آن روحانی مجتهد مبارز، خواندنی و عبرت‌آموز است. او براساس تشخیص حق در ساخت ملی، دینی و فردی خود مسیر مبارزه را چنان طی کرد که هیچگاه از ابراز حق فردی و اجتماعی خود براساس «حقوق فردی و اجتماعی» عدول نکرد و رأی خود و صندوق رأی را اصلی‌ترین مسیر مبارزاتی می‌دید. روایتی است که چنان استبداد حاکم او را به محاصره گرفت که نامزدی نمایندگی‌اش برای مجلس در تهران را مسدود کرد و او به ناچار در یکی از حوزه‌های انتخابی اطراف تهران که مجامعه آراء آن نیز محکوم و معدوم بود، شرکت کرد و با پایان و به‌شماره آراء، مدرس را نه تنها حذف کردند، بلکه هیچ نامی از او نیاوردند. مدرس با طنز گفت: «من که به‌خودم رأی دادم، آن یک رأی چه شد؟» مدرس اگر امروز هم زنده بود، از حق فردی و اجتماعی خود نمی‌گذشت. همان که در پایان نوشته محک دیروز با شرحی از دو ساخت انتخاب و رأی، حق فردی و حق اجتماعی آمد که براساس رعایت حق فردی و اجتماعی، نباید و هیچگاه نباید با صندوق آراء قهر کرد؛ به‌ویژه که چشم‌های دشمنان ایران را منور و بی‌و طم معطف شده است.

روی خط انتخاباتیایران

پیش‌بینی مشارکت بیش از ۵۰ درصدی مردم در انتخابات

رئیس ستاد انتخابات کشور با پیش‌بینی مشارکت بیش از ۵۰درصدی مردم در انتخابات دوم اسفند گفت: میانگین مشارکت ۱۰ دوره انتخابات مجلس ۶۰درصد بود و ایندولایرم در این دوره هم مشارکت به این میزان نزدیک باشد. به گزارش مهر، جمسال عرف در برنامه انستیب با بیان این که برای جلوگیری از خناله تخلفات در انتخابات کشور، دستگه‌های احراز هویت اکثرنگینگی استفاده می‌شود، گفت: مردم ۳۶ درصد مشارکت حداکثری داشته‌اند که از میانگین جهانی بیشتر است و برآورده‌اش این دهد که در انتخابات پیش رو هم بیش از ۵۰ درصد مردم آماده‌الانتخاب هستند.

رئیس ستاد انتخابات کشور با بیان این که بیشترین مشارکت در استان‌های کوچک‌تر است، افزود: در تهران در دوره قبل ۵۱ درصد مشارکت داشته‌اند.

آیت‌الله جنتی: تصبیع آراء مردم مستوجب عقوبت الهی است

دبیر شورای نگهبان گفت: شورای نگهبان به عنوان دارل و می طرف در انتخابات، از پیروزی و شکست جانی منتفع یا متضرر نمی‌شود. یکایک آرای که در صندوق ریخته می‌شود محترم و حق‌الناس است و تصبیع آنها از سوی هرکس، مستوجب عقوبت اخروی و الهی خواهد بود. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی شورای نگهبان، آیت‌الله خدایتی در پیامی به نظران این شورا در سراسر کشور نوشت: دستگه اجرایی کشور هرچند که انقلابی و کارآمد باشد، اگر قوانینی که در اختیارش قرار می‌گیرد، سالم و قوی، سالم و صحیح نباشد، لاجرم مسبب برخی انحرافات خواهد شد. صحت نظام جمهوری اسلامی‌ایران به حفظ و حفظ اسلامی و رعایت قانون اساسی در آن است؛ و این مهم نیز باوجود نهادهای مهمیتی، چون شورای نگهبان تأمین می‌شود.

به کسب‌نامت نظام به قوانین صحیح و با جهت اسلامی‌است آمده‌است؛ چنانچه‌خداوندی‌تاکرده‌مجلس تواناد فرمانی مطیع با اسلام الهی را می‌ریدید این جریان در عملکرد دولست و اداری امور اجرایی کشور اثر مخرب خود را خواهد گذاشت. سلامت

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب صبح دیروز در دیدار هزاران نفر از مردم آذربایجان مشرقی، حضور در انتخابات مجلس را وظیفه شرعی، ملی، انقلابی و حق مدنی احاد مردم برشمردند و با اشاره به دو رکن مهم «حضور پرشور و «انتخاب خوب» گفتند: انتخابات یک جهاد عمومی و نعمت و امتحان الهی است که اگر با حضور حداکثری مردم همراه شود، مایه ابروی نظام اسلامی و تقویت کشور و مصونیت بخش در برابر توطئه‌ها و زمینه ساز ایران قوی خواهد بود.

رهبر انقلاب اسلامی همچنین با اشاره به مشکلات عمیق و گسترده اجتماعی و اقتصادی جامعه– آمریکا برخلاف ظاهر برگ کشده – آن افزود: آمریکا در حال حرکت به سمت فریبانی از درون است و شکوه و جلال ظاهری آن را غرق شدنش خواهد شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار که به مناسبت چهل و دومین سالروز قیام تاریخی مردم تبریز در ۱۹ بهمن سال ۱۳۵۶ برگزار شد، مهمترین ویژگی مردم آذربایجان را تبلور عزت ملی، دینسی و انقلابی و حضور در صحنه به وقت نیاز و دفاع از کشور و انقلاب و هویت دینی برشمردند و گفتند: حضور به هنگام مردم تبریز در چهل سال ۱۹ دی مردم کم‌بهرت با خداوند تعامل شـد و این حرکت مصوبه سلسله وار تا آغاز حرکت عمومی ملت و سقوط رژیم طاغوت و استقرار حکومت اسلامی‌ادامه یافت.

ایشان انتخابات بسیار مهم روز جمعه دوم اسفند را از مصداق میدان‌های نیاز به حضور به هنگام دانستند و افزودند: انتخابات جهاد عمومی، ملت به تقویت کشور و آبروی نظام اسلامی‌است و حضور شهرویدپر شورومردم برای صندوق‌های رأی، به توفیق الهی مایه برکت و تأثیرات تحول آفرین در کشور خواهد شد.

رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به تبلیغات و تلاش‌های گسترده آمریکایی‌ها برای تأثیرگذاری بر افکار عمومی ایران و جدا کردن مردم و جوانان از نظام اسلامی‌خاطر نشان کردند با وجود همه این تلاش‌ها، آنها به نتیجه نرسیده‌اند که نمونه بارز آن، تشیع شهید سلیمانی و راهپیمایی ۲۲ بهمن بود و انتخابات مجلس شورای اسلامی نیز بار دیگر نشان خواهد داد مردم در کنار نظام اسلامی و پشتیبان آن هستند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر این که چشم دوستان و دشمنان به انتخابات روز جمعه است، افزودند: دشمنان به تلاش خواهند پیوستند تا فشار حداکثری آمریکا بدعهده‌ای راه‌پیمایی‌ها و مشکلات اقتصادی که در کشور وجود دارد، چه بوده است و دوستان هم با نگرانی منتظر نحوه حضور مردم در انتخابات هستند.

ایشان گفتند: البته من همواره به دوستان

نظام اسلامی گفته‌ام، از ملت ایران نگران نباشید

زیرا این ملت کاربلد است و می‌داند که چه بکند.

رهبر انقلاب اسلامی، انتخابات را خنثی کننده بسیاری از نیت‌های شوم آمریکایی‌ها و سهویست‌بست‌ها و بلبل و بل مکر و کید آنها دانستد و خاطرنشان کردند: تنها راه مایوس شدن دشمنان، شوقی شدن ایران است و یکی از مصداق‌های ایران قوی، مجلس قوی‌است، مجلسی که بتواند با تصویب یکپارچه لازم و با هادیات دولت‌ها به مسیر مطلوب، کشور را مصونیت ببشد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای یک رکن قوی بودن مجلس را حضور هرچه بیشتر مردم برای صندوق‌های رأی برشمردند و افزودند: تأثیرات مجلس فقط محدود به چهار سال نیست بلکه سمت فریبانی از درون است و شکوه و جلال ظاهری آن را غرق شدنش خواهد شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار که به مناسبت چهل و دومین سالروز قیام تاریخی مردم تبریز در ۱۹ بهمن سال ۱۳۵۶ برگزار شد، مهمترین ویژگی مردم آذربایجان را تبلور عزت ملی، دینسی و انقلابی و حضور در صحنه به وقت نیاز و دفاع از کشور و انقلاب و هویت دینی برشمردند و گفتند: حضور به هنگام مردم تبریز در چهل سال ۱۹ دی مردم کم‌بهرت با خداوند تعامل شـد و این حرکت مصوبه سلسله وار تا آغاز حرکت عمومی ملت و سقوط رژیم طاغوت و استقرار حکومت اسلامی‌ادامه یافت.

ایشان انتخابات بسیار مهم روز جمعه دوم اسفند را از مصداق میدان‌های نیاز به حضور به هنگام دانستند و افزودند: انتخابات جهاد عمومی، ملت به تقویت کشور و آبروی نظام اسلامی‌است و حضور شهرویدپر شورومردم برای صندوق‌های رأی، به توفیق الهی مایه برکت و تأثیرات تحول آفرین در کشور خواهد شد.

رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به تبلیغات و تلاش‌های گسترده آمریکایی‌ها برای تأثیرگذاری بر افکار عمومی ایران و جدا کردن مردم و جوانان از نظام اسلامی‌خاطر نشان کردند با وجود همه این تلاش‌ها، آنها به نتیجه نرسیده‌اند که نمونه بارز آن، تشیع شهید سلیمانی و راهپیمایی ۲۲ بهمن بود و انتخابات مجلس شورای اسلامی نیز بار دیگر نشان خواهد داد مردم در کنار نظام اسلامی و پشتیبان آن هستند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر این که چشم دوستان و دشمنان به انتخابات روز جمعه است، افزودند: دشمنان به تلاش خواهند پیوستند تا فشار حداکثری آمریکا بدعهده‌ای راه‌پیمایی‌ها و مشکلات اقتصادی که در کشور وجود دارد، چه بوده است و دوستان هم با نگرانی منتظر نحوه حضور مردم در انتخابات هستند.

ایشان گفتند: البته من همواره به دوستان

نظام اسلامی گفته‌ام، از ملت ایران نگران نباشید

اخبار داخلی

رهبر معظم انقلاب: آمریکامانند تایتانیک غرق خواهد شد

بالای انتخابات میاندوهای مجلس خبرگان را یادآور شدند و وظیفه مجلس خبرگان را بسیار مهم است و نباید انتخابات میاندوهای مجلس خبرگان در برخی شهسوها به حاشیه برود.

ایشان تأکید کردند: همه کسانی که دوستدار اسلام، انقلاب، نظام اسلامی و ایران هستند باید در انتخابات شرکت کنند و انتخاب خوب و درست انجام دهند.

رهبر انقلاب اسلامی با اشاره به گزارشی مبنی بر پرداخت مبلغ زیادی دلار نفتی از جانب یکی از کشورهای غنود منطقه به یکی از رسانه‌های انگلیسی فارسی‌زبان برای منصرف کردن مردم ایران از گرایش به افراق انقلابی در انتخابات، افزود: این گزارش نشان می‌دهد کیفیت و چگونگی انتخاب تا حد جد مهم است، با تصمیمات خودمی توانند تأثیرات بلندمدتی بر کشور بگذارند.

ایشان افزودند: انتخابات و رأی دادن، وظیفه شرعی، ملی و انقلابی، جشن ملی و اخلاقی است و احاد مردم برای دخالت در سرنوشت کشورشان است.

رهبر انقلاب اسلامی، رکن دوم یک مجلس قوی را کیفیت انتخاب دانستند و در تبیین ویژگی‌های نمایندگان شایسته ملت بزرگ خواندند. چنان‌شد و این حرکت مصوبه سلسله وار تا آغاز حرکت عمومی ملت و سقوط رژیم طاغوت و استقرار حکومت اسلامی‌ادامه یافت.

ایشان گفتند: البته من همواره به دوستان

نظام اسلامی گفته‌ام، از ملت ایران نگران نباشید

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأثیرات عمیقی در منطقه داشت، بر منطقه مسلط شود اما ماجراجر بر عکس بود و راهپیمایی برای ضدآمریکایی در بغداد، مسائل سوریه و حلب و قضایای دیگر منطقه، درست‌نقد مقابل خواست آنها را رقم زد، بنابراین این هدف از یادگیری‌های اخیر آنها، جبران این انفعال است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای شهادت سردار سلیمانی را یک فقدان تلخ خواندند و گفتند: شهید سلیمانی حقیقتاً بسیار خوب، مفید و

تحسین‌برانگیز بود اما در این حادثه غریب آن لطف الهی بود زیرا آن بر گزارگر به هر دو جنبه «پیروزی» و «شهادت» دست یافت، چرا که در این سال‌ها در منطقه پیروز و میان سلیمانی بود. مغلوب میدان، اگر عوامل آن و در نهایت به فوز شهادت هم رسید.

رهبر انقلاب اسلامی، اجتماعات بی‌ظنیر و دهه‌امیلیونی مردم در تشیع شهید سلیمانی را از برکات الهی و نشانه‌دهنده عظمت، اتحاد، حضور، خردشناسی و بصیرت ملت ایران دانستند و با

نخستین جلسه ستادالگردبزرگداشت امام خمینی^(ع) برگزار شد

راهدایت می‌کند. این برای آمریکایی‌ها ننگ بزرگی است که رئیس‌جمهورشان تاکنون تأکید کرده بود یک نفر را ترور نکند و با انجام این کار از جهت راه اندازی و تثبیت نظریی را در جهت راه اندازی و تثبیت نظریی را در جهت راه اندازی و تثبیت

یک سردار شجاع، اما با روش و مشال پهلوانی که یک اسطوره اخلاق به نام محمات، و به خاطر این است که بر دل‌ها عیش می‌کند. مردم فقط او را یک نظامی در صحنه نبرد نمی‌دانستند بلکه یک انسان با ویژگی‌های خاص در عرصه‌های مختلف می‌دانند. وی افزود: یکی از رکن اساسی ستاد بزرگداشت امام خمینی در ترویج اندیشه امام و آوردن شخصیت‌های

دینی مطابق اصل ۶۴ قانون اساسی صورت می‌گیرد که بر اساس آن روشنی و دلگیا می‌هم یک نماینده، مسیحیان آشوری و کلدانی جمعوا یک نماینده و مسیحیان ارمنی جنوب و شمال نیز هر کدام یک نماینده در این ستاد شورای اسلامی ایران دارند. نمایندگان مسیحی ایران تنها کشوری است که قانون اساسی برای اقلیت‌های نر، کرسی‌های ویژه و دائمی در مجلس پیش‌بینی کرده‌است.

در یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی در دوره انتخابیه تهران «همایون سلمه یح نجف آبادی»، اسلیمان یزیدی «آرکان خالری»، عنوان نامزدهای نمایندگی مجلس در میان اقلیت دینی کشیدند که یکدیگر رقابت می‌کنند. کلیان تنها حضور داشتند، توصیه کرده بود سفر به ایران متع و در اسرع وقت به کشور برگردند.

در بی‌این اقدام، رنگ نقشه امنیتی ایران هم نامرئنجی تیره» شد. آن‌طور که در وبسایت وزارت امور خارجه ژاین توضیح داده شده است، رنگ نارنجی تیره یا «رنگ آبی» به معنی پرهیز از سفر به این مناطق است. در این سطح به شهروندان اینی که از منطقه یا کشور حضور دارند، توصیه می‌شود سفر را متوقف و آن منطقه را ترک کنند.

محیط زیست: خودروسازان بهانه‌ای برای عدم تولید محصول با استاندارد یورو ۵ ندارند

خود به یورو ۵ بهانه سوخت را می‌آورند و می‌گویند که با سوخت یورو نمی‌توانند خودرو یورو ۵ تولید کنند. اظهار داشت: این مساله به خودروسازان برای تمکین نکردن به قانون است، اکنون در برخی از کشورهای دنیا مانند استرالیا، مکزیک و شیلی خودرو یورو ۵ تولید می‌شود درحالی‌که سوخت آنها یورو ۴ است.

وی ادامه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست از ۱۰۰ خودروی که مجوز سازمان محیط زیست را دارند، ۲۸ مدل یورو ۵ هستند. بس از انتشار لیست اسامی نامزدها به تا روز توشیه ۱۲۲ دیگر اضرار دارند و به این طریق تعداد نهایی نامزدهای انتخابات مجلس یازدهم در استان تهران به یک هزار و ۲۵۴ نفر رسید.

اخبار داخلی

اشاره به همدردی بسیاری از ملت‌ها با مردم ایران در این قضیه افزودند. ز یکی از کشورها هزاج مجلس به یاد شهید سلیمانی برگزار شد که

راهی واقعیت‌های شوق‌انگیز نشانه عمق راهبردی نظام اسلامی‌است، بنابراین باطن این قضیه برخلاف ظاهر بسیار تلخ، آن برای جبهه حق سراسر پیروزی است.

ایشان با یادآوری تعبیر امام بزرگوار از درگذشت فرزند فاضل و برجسته خود مرحوم حاج‌اقصمصطی‌به‌الطاف‌خیه‌اللهی، «خاطر نشان کردند: این زمان‌کس متوجه مفهوم تعبیر امام شد اما اینس از کشورهای مختلف است، گفتند: علیه دربار و حوادث قتل و تیریز و آغاز حرکت عمومی‌ملت که به سقوط حکومت طاغوت و استقرار حکومت اسلامی‌ادامه یافت.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تأکید بر این که دشمنن نه فقط در این ماجرا بلکه در یک نبرد ۴۰ ساله دالماً از ملت ایران ضربه و شکست خورده است. افزودند: آمریکایی‌ها در این سال همه سلاح‌های سیاسی، نظامی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی، رسانه‌ای و هر اقدام ممکن را برای ساطق کردن نظام اسلامی‌به‌کار گرفتند اما نظام اسلامی‌نه تنها مقاوم نشد بلکه خود را براسر قوی‌تر و در مقابل، آمریکا ضعیف‌تر از قبل شده‌است.

رهبر انقلاب اسلامی در تبیین ضعف و روزهافزون آمریکا، ظاهر فعلی آن را بزرگ کرده خواندند و افزودند: آمریکا تا ۲۲ هزار میلیارد دلار بدهی، مقروض‌ترین دولت جهان است و اختلاف طبقاتی در این کشور، وحشتناک و همیشه بیشتر است.

ایشان با اشاره به نمونه‌هایی از مشکلات عمیق آمریکایان زبکی از سنااتورهای برجسته این کشور گفتند: این سیاستمدار آمریکایی می‌گویند در دولت ترامپ به ثروت پنج تن ر تروموندترین‌های آمریکا بیش از صد میلیارد دلار اضافه شده و ثروت سه نفر از این‌لده انداخته، نیمی از جمعیت آمریکاست.

۱۰۰درصد کارگران فقیرند حقوقشان کفاف زندگی آنها را نمی‌دهد. از هر پنج آمریکایی یک نفر ثروت خرد دروهای تجویز شد‌اش را دارد و فاصله‌تو سفلیوستان و سیاهوستان آمریکا در ۵۰ سال گذشته سه برابر شده است.

رهبر انقلاب اسلامی در ادامه قول خود را این‌مقام آمریکایی افزودند: رئیس‌جمهور آمریکا می‌گوید اوضاع در دوران وی بهتر شده، بله، اما نه برای مردم بلکه برای میانه‌پردها و یکی از رؤسای معروف سابق آمریکا، «امریکا حکومت یک طبقه خاص بدون خالت مردم و را رشوخواری سیاسی نامحدوده‌است»

اینهاست که در این کشور، وحشتناک و همیشه بیشتر است.

اینهاست که در این کشور، وحشتناک و همیشه بیشتر است.

انصاری با اشاره به برنامه‌ریزی‌های برای خروج زائرین حرم امام خمینی اظهار داشت: کمیته‌های مختلف سی‌ویکمین سالگرد بزرگداشت امام تبریز خواهند و با بیان گزشتی از اقدامات انجام شده در زمینه ارتقای ظرفیت‌های پذیرش جوانان در کام دولت انقلاب گفت: در مقابل چنین شناختی دشمنن در این راه و باورهای جوانان را هدف گرفته‌است. معتقدیم مساجد به‌عنوان خاستگاه اصلی نیروهای انقلاب باید مرکز طراحی، اندیشه‌ورزی و فعالیت باشند.

چند روز از این غرور نگذشته بود که توسط سپاه پاسداران بزرگترین پایگاه نظامی آمریکایی‌ها در عراق بمباران می‌شود و آمریکایی‌ها باید سالیان سال جنگند قبل از این چه قدرتی بود که امام را کالد بلند این دمیاه است. دبیر ستاد مرکزی بزرگداشت امام با اشاره به در پیش بودن انتخابات مجلس شورای اسلامی و میاندوهای مجلس خبرگان رهبری گفت: انتظار

رئیس سازمان حج و زیارت: هزینه حج آینده

در آقسط در یافت می‌شود

حسین رکن الدینی، معاون فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری هم با تأکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری درباره حضور حداکثری حجاج ایرانی در نمازجماعت مسجد الحرام و مسجدالنبی گفت: در این زمینه مصوب شد که نماز جماعت حجاج ایرانی در مساجد نزدیک به اقامتگاه‌های زائران و با مساجدالحرام و مسجدالنبی برگزار شود.

وی افزود: همچنین مصوب شد که مقدمات حضور زائران در مساجد، مساجدالحرام و مسجدالنبی توسط عوامل اجرایی و فرهنگی فراهم شود و روحانیان و مدیران کاروان‌ها زائران را به انجام این امر تشویق کنند.

محیط زیست: خودروسازان بهانه‌ای برای عدم تولید محصول با استاندارد یورو ۵ ندارند

مجدد به تعویق نخواستند افتاده گفته تجریشی، حداقل شش ماه زمان نیاز است تا خودروسازان بتوانند استانداردهای خود را به یورو ۵ ارتقا دهند، با وجود این هنوز برنامه‌ای در در این زمینه به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نداده اند اما اعلام کردند مراحل ارتقای استانداردها به گزیده‌اند و خودروهایی پیش فروش شده را با عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست از ۱۰۰ خودروی که مجوز سازمان محیط زیست را دارند، ۲۸ مدل یورو ۵ هستند. بس از انتشار لیست اسامی نامزدها به تا روز توشیه ۱۲۲ دیگر اضرار دارند و به این طریق تعداد نهایی نامزدهای انتخابات مجلس یازدهم در استان تهران به یک هزار و ۲۵۴ نفر رسید.

مجدد تجریشی، معاون محیط زیست در استان سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین جلیسات با خودروسازان تأکید کردیم: سازمان به هیچ عنوان از اینس عدم قانونی کوتاه نمی‌آید چرا که برای ارتقای استانداردها ک زمان لازم داشته و یورو ۵ اقدام کنند اما بنابر درخواست تعویق دادن از اجرای این قانون تا سال ۹۹ به براساس آخرین امر سازمان حفاظت محیط زیست در تعویق دادن از اجرای استانداردها خودروهایی پیش فروش شده را به عنوان دادمه داد: در آخرین ج

رونمایی از دکل «۷۲ فتح» ساخت جهاد دانشگاهی با حضور وزیر نفت در خوزستان

حجت الاسلام والمسلمین مروی در دیدار تولیت آستان مقدس امامین کاظمین^(ع):

پاکستان خواستار اقدام سازمان ملل برای حل بحران « کشمیر» شد

سرویس خارجی: نخست وزیر پاکستان در دیدار با «آنتونیو گوترش» دبیر کل سازمان ملل متحد در اسلام آباد خواستار اقدام این سازمان برای حل و فصل بحران کشمیر شد.

عمران خان در این دیدار از سازمان ملل خواست واکنشی جدی نسبت به مساله کشمیر داشته باشد و برای حل این مساله تلاشهای اقدام کند.وی اظهار داشت:این امکان وجود دارد که هند با صحنه سازی یک حمله تروریستی غیرواقعی تلاش کند پاکستان را متهم جلوه داده و آغازگر یک جنگ باشد. عمران خان همچنین با بیان یک له تلاش ما برای ثبات در افغانستان ادامه پیدا می کند.افزود:د کشورهای غربی به اتباع افغانستانی دید خوبی ندارند ولی ما سال‌ها از افغانستان‌ها میزبانی کرده‌ایم و نباید کم امنیت در این کشور بیش از همه به سود ما مریزی. دبیرکل سازمان ملل نیز در این دیداراعلام کرد: پاکستان تلاش های خوبی برای ایجاد صلح در افغانستان داشته است.

گوترش همچنین گفت: تغییر فضا در پاکستان و بیشتر شدن امنیت نشان‌دهنده این استس که دولت و ارتش پاکستان علیه تروریست‌ها اقدامات موثری داشته‌اند.گوترش در ملاقات با «ژنرال قمر جاوید باجو» فرمانده ستاد ارتش پاکستان نیز بر ضرورت حل مساله کشمیر به شکلی مسالمت آمیز تأکید کرد.گوترش در این دیدار از ارتش پاکستان به دلیل همکاری برای بررسی اوضاع در کشمیر آزاد توسط ناظرین بین‌المللی تقدیر کرد(رادسوی).سید محمدعلی حسینی» سفیرایران در دیدار با «عبدالرازق داوود» مشاور نخست‌وزیر پاکستان در اسلام آباد خواستار گشایش گذرگاه‌های مرزی جدید با هدف تسهیل مبادلات تجاری بین دو کشورشد. خیریدگیر این که ارتش پاکستان از آزمایش موفقیت آمیز یک فروند موشک کروز موسوم به «رعد-۲» با برد ۶۰۰کیلومتر که قابلیت شلیک از جنگنده را دارد،خبردار.

بازداشت ۲۰۰ تن در ترکیه به دلیل ارتباط با جریان «گولن» و «پ.ک.ک»

سرویس خارجی:نیروهای امنیتی ترکیه طی عملیات‌های گسترده در سراسر این کشور،۲۰۰ نفر را به اتهام ارتباط با جریان گولن و گروه تروریستی «پ.ک.ک»بازداشت کردند.

در همین رابطه خبرگزاری رویترز اعلام کرد: دادستانی‌های استان‌های مختلف ترکیه برای حدود ۷۰۰ نفر، از جمله خدعه کنونی ارتش و کارکنان وزارت دادگستری این کشور، حکم بازداشت صادر کردند.

به گفته این خبرگزاری نیروهای امنیتی ترکیه عملیات‌های گسترده‌ای را در چندین استان از جمله آنکارا،هاتاری، بورسا و ازمیر برای بازداشت این افراد آغاز کردند و از ۱۵۷نفر نظامی نیروهای مسلح ترکیه که دادستانی آنکارا این آنها حکم بازداشت صادر کرده بود ۱۰۱ تن بازداشت شدند.همچنین ۵۰ نفر از کارکنان وزارت دادگستری ترکیه در بازنده شهرترکیه نیز به اتهام همکاری با عاملان کودتای ۲۰۱۶بازداشت شدند. در این حال روزنامه

«حریت» نیز نوشت:۹۹ مظنون به عضویت در جریان گولن نیز که به مرکز فرماندهی نیروی زمینی ترکیه نفوذ کرده بودند، دستگیرشدند.

خبرگزاری «آنتاوی» هم در گزارشی ازبازداشت ۲۳ نفر در استان‌هاکاری ترکیه به اتهام ارتباط با گروه تروریستی پ.ک.ک خبر داد.آنتاوی در خبر دیگری نوشت: نیروهای امنیتی ترکیه، چهار مظنون داعشی را در استان بورسا بازداشت کردند که یکی از آنها با لقب «ابو تقی الششامی» از سرکرده‌های ارشد این گروه تروریستی است.

«البنا»: آمریکا مانع مذاکره عربستان با ایران شد

سرویس خارجی:روزنامه لبنانی «البنا» به نقل از منابع فرانسوی نوشت : پس از آغاز تظاهرات در عراق، لبنان و ایران، امور بهتر خواهد شد و نظام ایران در وضعیت سستی قرار دارد بنابراین نیازی به مذاکره با تهران نیست.بر اساس این گزارش، این منابع فرانسوی به نقل از مقام‌های سعودی اعلام کردند: عربستان مستعد است که امکان مذاکره میان سعودی و ایران بر روی توافقی فراگیر امکان‌پذیر است؛ توافقی که شامل پرونده‌های متعددی در منطقه «ارادکسو» از هدف گرفتاری ریاض و تمایل خود برای مذاکره با ایران را نشان داد اما آمریکا این موضوع را رد کرد و مانع از آن شد.این منابع افزودند: آمریکا‌ها به سعودی‌ها «البنا» به نقل از منابع فرانسوی نوشت : پس از آغاز تظاهرات در عراق، لبنان و ایران، امور بهتر خواهد شد و نظام ایران در وضعیت سستی قرار دارد بنابراین نیازی به مذاکره با تهران نیست.بر اساس این گزارش، این منابع فرانسوی به نقل از مقام‌های سعودی اعلام کردند: عربستان مستعد است که امکان مذاکره میان سعودی و ایران بر روی توافقی فراگیر امکان‌پذیر است؛ توافقی که شامل پرونده‌های متعددی در منطقه «ارادکسو» از هدف گرفتاری ریاض و تمایل خود برای مذاکره با ایران را نشان داد اما آمریکا این موضوع را رد کرد و مانع از آن شد.این منابع افزودند: آمریکا‌ها به سعودی‌ها

صاحب امتیاز: شرکت ارتباطی انچاپ (مؤسسه اطلاعات)
مدیر مسئول: سیدمحمدزودعائی
سر دبیر: علیرضا خانی
نشانی:تهران- بلوار میرداماد- خدایان مصطفی جنوبی (نفت سابق)
ساختمان اطلاعات-کد پستی ۱۵۴۹۵۳۱۱۱(تهران)
پست تصویری تحریریه ۲۲۵۵۰۲۲۲۵۵۰۲۲
تلفن: ۲۹۹۹۹۹

نمایش آنکهی‌ها ۲۱۱۰۱۹۶۰۲۲۵۵۰۲۲۲۵۵۰۲۲
تلفن پذیرش آنکهی‌ها ۱۸-۱۳-۲۲۲۵۵۰۲۲
نشانی اینترنت: http://www.ettelaat.com
پست الکترونیکی: ettelaat@ettelaat.com
منشور اخلاقی: http://www.ettelaat.com/ftp/manshoor.pdf

سرویس خارجی : چهار روز پس از جنایت وحشیانه عربستان در حمله هوایی به تجمع زنان و کودکان یمنی در اطراف لاشه جنگنده «تورنادو» ساقط شده سعودی‌ها در استان «الجوف» یمن، مقامات انصارالله از افزایش شمار شهدای این جنایت به ۳۵ شهید که ۲۶ تن از آنان کودک هستند

، خبر دادند.
بر اساس اعلام وزارت بهداشت یمن وابسته به انصارالله ، شمار شهدای حمله وحشیانه اخیر عربستان به منطقه «المصلوب» در استان «الجوف» یمن به ۳۵ تن از جمله ۲۶ کودک رسیده است. بر اساس این گزارش، همچنین ۱۸نفر از مجموع ۳۳جرح این حمله را نیز کودکان تشکیل می دهند. وزارت بهداشت یمن از جامعه بین المللی و سازمان‌ها درخواست کرد با صدای بلند این جنایت را محکوم کنند.

پیش ارتش و کمیته‌های مردمی یمن یک فروند جنگنده «تورنادو» سعودی را در منطقه «المصلوب» استان «الجوف» سرنگون کردند اما ارتش انصارالله سعودی ساتانی بعد در واکنشی وسعشانه با بمباران محل سقوط این هواپیما، ده‌ها زن و کودک را که برای نمایشی لاشه این جنگنده از اطراف آن تجمع کرده بودند، هدف قرار داد که تا کنون ۳۵ کشته و ۳۳ زخمی در پی داشته است. در این حال، «احمد ابوالغیط، «ابوالغیط» در این دیدار به «گرفیتس» بابت تلاش‌های موفقش

اطلاعات

♦ سال نود و چهارم ♦

«صنعا»: ۲۶ کودک در حمله وحشیانه اخیر عربستان به «جوف» یمن شهید شدند

در این مسیر که چند ماه ادامه داشت نوشته روزنامه فرانطفه‌ای «الشرق الاوسط»، دبیرکل اتحادیه عرب در دفتر دبیرخانه این اتحادیه در «قاهره» می‌زان «مارتین گریفیتس»، فرستاده سازمان ملل به یمن. «ابوالغیط» در این دیدار به «گرفیتس» بابت تلاش‌های موفقش

در برابر تبادل اسرا استقبال کرد. به نوشته روزنامه فرانطفه‌ای «الشرق الاوسط»، دبیرکل اتحادیه عرب در دفتر دبیرخانه این اتحادیه در «قاهره» می‌زان «مارتین گریفیتس»، فرستاده سازمان ملل به یمن. «ابوالغیط» در این دیدار به «گرفیتس» بابت تلاش‌های موفقش در برابر تبادل اسرا استقبال کرد. به نوشته روزنامه فرانطفه‌ای «الشرق الاوسط»، دبیرکل اتحادیه عرب در دفتر دبیرخانه این اتحادیه در «قاهره» می‌زان «مارتین گریفیتس»، فرستاده سازمان ملل به یمن. «ابوالغیط» در این دیدار به «گرفیتس» بابت تلاش‌های موفقش

برگزاری تظاهرات خشم در کرانه باختری علیه «معامله قرن»

«معامله قرن» خودداری کردند.وزاری خارجه کشورهای عضو اتحادیه اروپا در جلسه خود درباره طرح تحمیلی آمریکا برای ایجاد سازش میان رژیم صهیونیستی و فلسطین موضع رسمی اتخاذ نکردند. در جلسه ماهانه وزیران خارجه اتحادیه اروپا که دوشنبه در بروکسل برگزار شد، شماری از وزرا خواستار آن شدند که طرح موسوم به معامله قرن در دستور کار جلسه ماه آینده قرار بگیرد.

«جوژپ بورل» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در پایان نشست گفت: ما درباره روند صلح خاورمیانه تبادل نظر کردیم و مختصراً درباره هرچیز بطور به بهترین نحو روندی را آغاز کنیم که برای هر طرف قابل قبول باشد. یازدهی کردیم و اینکه چطور به پائین رفتن سریع ارتش سوریه در مناطق تحت سیطره تروریست‌ها در استان‌های حلب و ادلب، ترکیه به تقویت حضور نظامی خود در مرزهای سوریه پرداخته است. ارتش ترکیه برای تقویت حضور نظامی خود در شمال سوریه و پست‌های دیپلماتی در ادلب، به روز قبل یک کاروان زرهی شامل ۱۵۰ دستگاه تانک و یک تانک شمشیر هویتر را به ادلب اعزام کرد. افزایش تحرکات نظامی ترکیه در شمال سوریه در

توجه نکند و فریب اسرائیل را نخورند. مشاوران رئیس‌تشریلات خودگردان فلسطین گفت که در حال حاضر علاوه بر روسیه و چین، اتحادیه اروپا نیز معامله قرن را رد کرده. همچنین «معدا شایته» نایب وزیر تشریلات خودگردان فلسطین

بسه انتقاد از معامله قرن پرداخت و گفت که کماکان از طرح دو دولتی حمایت می‌کند. بولر در آن زمان گفت که هر گونه تهدید از سوی اسرائیل برای ضمیمه کردن دره اردن، بدون چالش نخواهد ماند.

در چنین شرایطی وزاری خارجه کشورهای عضو اتحادیه اروپا از اتخاذ موضع رسمی در خصوص طرح تحمیلی موسوم به

چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸	
۲۴ جمادی الثانی ۱۴۴۱ - ۱۹ فوریه ۲۰۲۰	
تظیر شریعی	۱۲ و ۱۸ دقیقه
غروب آفتاب	۱۷ و ۴۹ دقیقه
اذان مغرب	۱۸ و ۰۸ دقیقه
نیمه شب شریعی (پایان وقت ادای نماز صلا)	۲۳ و ۳۶ دقیقه
اذان صبح (فردا)	۵ و ۲۳ دقیقه
طلوع آفتاب (فردا)	۶ و ۴۶ دقیقه

«صنعا»: ۲۶ کودک در حمله وحشیانه اخیر عربستان به «جوف» یمن شهید شدند

به گفته برخی منابع، نیروهای مسلح یمن تلاش نیروهای ائتلاف سعودی در ارتفاعات «تویلق» در مرز شمال یمن در استان «صعده» به منطقه «جیزان» عربستان را ناام گذاشتند و در جریان دید این تجاوز ائتلاف سعودی که در چارچوب عملیات «بیتان المروص») رزمندگان یمنی صورت گرفت، شماری از نیروهای ائتلاف سعودی کشته یا زخمی شدند.ائتلاف سعودی همچنین در پی شکست سخت اخیر خود در جبهه‌های «نهم» و «الجوف» و «أرب»، صدها نفر از تروریست‌های «القاعده» را از استان‌های مختلف یمن به «أرب» منتقل کرد.

در چنین شرایطی، عناصر ارتش سعودی با قبائل یمنی در استان «المهّره» در نزدیکی مرز عمان درگیر شدند.منابع رسانه ای در همین رابطه از درگیری شدید مسلحانه میان قبائل یمنی با نیروهای ارتش سعودی در منطقه «شحن» در نزدیکی مرز عمان خبر دادند. به گزارش الجزیره، نیروهای سعودی که قصد کنترل گذرگاه «شحن» را در استان المهره داشتند، با مقابله قبائل یمنی مواجه شده و دو طرف اقدام به تبادل آتش مست یکدیگر کردند. بر اساس این گزارش، دولت سعودی از انتهای هفته جاری ده‌ها خودروی نظامی را به شهر «البعظه» مرکز استان المهره به شهر «شحن» انتقال داد تا مقابل معترضان بایستند.

اعلام کرد که در مرحله اول اجرای این توافقاته شامل تبادل ۲۲۰ اسیر در تحولات میدانی نیز،نیروهای ارتشش و کمیته‌های مردمی یمن حملات سنگین نیروهای ائتلاف سعودی در مناطق از نوار مرزی شمال یمن با جنوب عربستان را

«آشرف غنی» پیروز نهایی چهارمین انتخابات ریاست جمهوری افغانستان شد

وضعیت امنیتی افغانستان نخواهد داشت.غنی افزود: فرصتی که برای صلح فراهم شده نتیجه مبارزه و قهرمانی نیروهای امنیتی است و ایستادگی مردم افغانستان در دو سال گذشته سبب شده که گروه طالبان به اهداف خود دست نیابد.

وی تأکید کرد: موضع‌گیری ما برای پایان جنگ سبب شد که این فرصت فراهم شود تا طالبان بپذیرد که خوشنودها را کاشنی می‌دهد.غنی ادامه داد: دولت افغانستان با درک خطرات و ظرفیت‌هایی که وجود دارد از فرصت پیش آمده برای پایان جنگ استفاده می‌کند. اما پایان جنگ به اراده طالبان بستگی دارد. «صدیق صدیقی»، سخنگوی ریاست‌جمهوری افغانستان نیز گفت: توافقاته صلح آمریکا و طالبان، مشروط است و هفته آینده نهایی خواهد شد. صدیقی افزود: صلح اولویت حکومت رییس جمهور است و «صلح ما ملی خواهد بود». در این حال «سورود دانش»، معاون دوم ریاست جمهوری افغانستان تأکید کرد:ماضی توافقاته میان آمریکا و طالبان به تنهایی هیچ مشکلی را حل نمی‌کند.وی گفت: صلح میان دولت

ناتو: از عملیات نظامی ترکیه در سوریه به حمایت نمی‌کنیم

حالی است که مقامات این کشور طی روزهای اخیر به نهمین بار زخمی شدن تعدادی از نظامیان خود در عملیات ضد تروریستی ارتش ترکیه در ادلب سوریه فعال کند. وی گفت: هدف ما صرفاً تسکین ترکیه به اقدام نظامی در شمال سوریه برپزاد این سازمان قصد ندارد از ترکیه حمایت نظامی کند. این دیپلمات‌ که در هیأت یکی از کشورهای عضو در مقر ناتو در بروکسل گفت: می‌کند افزود: در صورتی که ترکیه در ادلب سوریه را خواستار شد، «آن لینده» بعد از حضور در نشست وزاری خارجه اتحادیه اروپا خواستار تشدید فشار اروپا بر دولت بشار شد و در عملیات ارتش سوریه در ادلب محکوم کرد. وزیر خارجه سوئد بعد از حضور در نشست وزاری خارجه اتحادیه اروپا، عملیات ارتش سوریه در ادلب سوریه را یک اقدام نظامی در جهت تسکین ادلب برپزاد ناتو ضرورتی در حمایت نظامی از آنکارا نمی‌بیند. گفتنی است پس از پیشروی‌های سریع ارتش سوریه در مناطق تحت سیطره تروریست‌ها در استان‌های حلب و ادلب، ترکیه به تقویت حضور نظامی خود در مرزهای سوریه پرداخته است. ارتش ترکیه برای تقویت حضور نظامی خود در شمال سوریه و پست‌های دیپلماتی در ادلب، به روز قبل یک کاروان زرهی شامل ۱۵۰ دستگاه تانک و یک تانک شمشیر هویتر را به ادلب اعزام کرد. افزایش تحرکات نظامی ترکیه در شمال سوریه در

سرویس خارجی : ارتش ملی لیبیسی به فرماندهی ژنرال «خليفة حفتر» از هدف قرار دادن این کشور، حامل سلاح و مهمات ترکیه‌ای در بندر «طرابلس» لیبی خبر داد. ارتش ملی لیبی به فرماندهی ژنرال اعلام کرد که کشتی ترکیه‌ای را در بندر طرابلس که حامل سلاح و مهمات و بمباران تنها محرمه کرد است.مرکز رسانه ای اتاق عملیات «کرامت» وابسته به ارتش ملی لیبی در پیانه ای اعلام کرد که نیروهای این ارتش وابسته به «حفتر»، کشتی ترکیه ای حامل سلاح و مهمات را که برای تحویل به نیروهای مستقر در «طرابلس» در این بندر پلگرد گرفته بود، محرمه کرده است.

همزمان، سرتیپ «خالد المحجوب» از فرماندهان کل ارتش ملی لیبی نیز گفت: ارتش ملی لیبی کشتی ترکیه ای حامل سلاح و مهمات برای شبه نظامیان مسلح و پس از رسیدن آن به بندر طرابلس برنامه آمریکا برای استقرار تسلیحات در فضا موازنه امنیتی کنونی را می‌نماید می‌کنند.از طرفی آنگک شوانگ، سخنگوی وزارت خارجه چین گفت: حقایق و آمارها نشان می‌دهد که آمریکا بزرگترین بازیگر دولتی جاسوسی ساریی در جهان است.

در همین حال، «برنی سندرز» کانددیادیموکرات انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ آمریکا در یک فیلم ویدیوی تبلیغاتی اعلام کرد: بسیاری منفرخم که یهودی هستم و ایلمودوم که اولین رئیس‌جمهوری یهودی در تاریخ آمریکا شوم. گفتنی است که نتایج تازه ترین نظرسنجی نشان می‌دهد که برنی سندرز بیش از ۳۵ درصد آراء عمومی در ایالت نوادا را کسب کرده و با اختلاف ۱۹ درصدی از رقبای دموکرات خود پیشی گرفته است.

چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸	
۲۴ جمادی الثانی ۱۴۴۱ - ۱۹ فوریه ۲۰۲۰	
تظیر شریعی	۱۲ و ۱۸ دقیقه
غروب آفتاب	۱۷ و ۴۹ دقیقه
اذان مغرب	۱۸ و ۰۸ دقیقه
نیمه شب شریعی (پایان وقت ادای نماز صلا)	۲۳ و ۳۶ دقیقه
اذان صبح (فردا)	۵ و ۲۳ دقیقه
طلوع آفتاب (فردا)	۶ و ۴۶ دقیقه

به منتشر کتم و کاخ سفید جلوی انتشار کتاب را نگیرد، وی در پاسخ به توتیته‌های انتقادی ترامپ گفت: وقتی ترامپ توتیت می‌کند این من نباید واکنش نشان بدهم؟ لازم به ذکر است کاخ سفید پیشتر به بولتون اطلاع داده بود که نسخه دست نویس این کتاب حاوی برخی اطلاعات محرمانه است و نمی‌توان آن را به این شکل کنونی چاپ کرد. بولتون در بخشی از کتاب خاطراتش به این موضوع اشاره کرده که چگونه ترامپ به وی گفته کمک نظامی به اوکراین را تا زمانی که این کشور موافقت کند درباره دموکرات‌ها از جمله جو بایدن رقبی انتخاباتی اش تحقیق کند، به تأخیر بیندازد.

اعزام کشتی یمن یاب انگلیس به خلیج فارس
فارس: یک فروند کشتی مین‌یاب انگلیسی قصد دارد برای ماموریتی سه ساله در پایگاه دریایی انگلیس در بحرین مستقر شود. کشتی مین‌یاب «اچ ام اس چیدینگ فولو» نیروی دریایی انگلیس به تازگی برای عزیمت به خلیج فارس وارد پایگاه دریایی «پورترس ماوت» در پاکستان شده است. این کشتی قرار است با هدیه جدید در تأسیسات دریایی انگلیس در بحرین مستقر شود. کشتی مذکور سال ۲۰۱۷ نیز در این منطقه حضور داشت. با استقرار این کشتی، این چهارمین کشتی مین‌یاب انگلیس است که در منطقه حضور دارد. برخی رسانه‌های انگلیسی پیشتر از اعزام ۱۰۰ تنگگذار دریایی این کشور به بحرین خبر داده بودند.

قطر مقر دفتر ضد ترور سازمان ملل می‌شود
ایسنا: قطر و سازمان ملل یادداشت‌تفاهمی را در زمینه تقویت همکاری در راستای مبارزه با تروریسم امضا کردند.مجلس شورای قطر به نمایندگی از دولت این کشور یادداشت تفاهمی را با سازمان ملل با هدف ایجاد چارچوب همکاری برای تقویت نقش پارلمان‌ها در مقابله با تروریسم و شرایط مربوط به آن و نیز پیشبرد همکاری دوجانبه در زمینه‌های مهم و مورد توجه امضا کرد. این یادداشت تفاهم که در دفتر ضد ترور سازمان ملل در نیویورک امضا شد، شامل ورود مجلس شورای قطر و سازمان ملل به تمهیدات مستقیم برای تأسیس دفتر برنامه‌های ضد ترور سازمان ملل است و این امر به معنای مشارکت پافتری در ممانعت و مبارزه با تروریسم است که دفتر آن در کشور قطر خواهد بود.

استقرار هواپیماهای جاسوسی هند در مرز چین

فارس: فرمانده هواپیماهای مسلح ارتش هند از استقرار تعدادی هواپیماهای جاسوسی نیروی دریایی این کشور در نقاط مرزی خود اختلاف با چین برای رصد لحظه به لحظه تحرکات ارتش چین خبر داد.نیروی دریایی هند دفتر خود هواپیماهای جتسی خود از نوع «جی‌۳۵پایلون-۸» را برای رصد تحرکات ارتش چین به مناطق مورد اختلاف بین دو کشور در قامت «دوکلم» اعزام کرد. یک تحلیلگر هندی آشنا به امور نظامی در این زمینه گفت که این نوع هواپیماها برای عملیات جتسی بر فراز دریا یا کوهستان استفاده می‌شوند و اطلاعات دریافتی را به طور همزمان به مقر فرماندهی خود ارسال می‌کنند. چین و هند سال‌هاست با یکدیگر مناقشه مرزی دارند.

خیز رئیس کمیته روابط خارجی پارلمان آلمان برای جانشینی مر کل

ایسنا: نوربرت راتگن، رئیس کمیته روابط خارجی پارلمان آلمان برای ورود به رقابت رهبری حزب اتحاد دموکرات مسیحی که در گذشته رهبری آن در دست آنکارا مرکل بود، آماده می‌شود. راتگن، پس از سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۲ وزیر محیط زیست، حفظ طبیعت و امنیت هسته‌ای و پس از سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۹ معاون حزب اتحاد مردم‌کرات مسیحی بود. اوایل همین ماه خانم «انگرت کرامپ-کارنباوئر» وزیر کنونی محافظه‌کاران اتحاد دموکرات مسیحی اعلام کرد که پایان همین سال میلادی کناره‌گیری می‌کند و به دنبال تصدیق مداراستطی نیست. کرامپ-کارنباوئر در سال ۲۰۱۸ پس از آنکه انگلار مرکل، صدراعظم آلمان گفت قصد ندارد برای رهبری این حزب نامزد شود در این سمت انتخاب شد.

حمله مسلحانه به یک مرکز خرید در تایلد با یک کشته
فارس: منابع میانی تایلد از وقوع ترانزاردی در یک مرکز تجاری در «بانوک» خبر دادند. بر سه سلسلی با ترانزاردی در یک مرکز خرید با

پایتخت تایلد، یک نفر را کشت و فرد دیگری را زخمی کرد.این ترانزاردی مقابل یک کلینیک زیبایی در مرکز خرید «سنجری مود پلازا» در بانوک رخ داد و شخص ششگانه کشته شد اما کارمندان این کلینیک بوی برخی معاذ کشته شدن ضارب توسط پلیس خبر می‌دهند. جزئیات بیشتری از این خبر منتشر نشده است. ترانزاردی در بانوک در حالی است که چند روز پیش نیز حمله ناشیهی در یک شهر دیگر تایلد رخ داد که در آن یک سرباز ارتش حاضران در یک فروشگاه را به رگبار بست و تعدادی را هم گروگان گرفت. در این حاده ۲۶ نفر کشته و ۵۷ نفر مجروح شدند.

درگیری خونین نظامی او کرانی و نیروهای مورد حمایت روسیه

فارس: درگیری‌های جدید در منطقه لوهانسک میان نظامیان اوکراینی و نیروهای مورد حمایت روسیه، سبب کشته شدن یک نظامی اوکراینی زخمی شدن چهار تن دیگر شد. در ادامه اظهارنهی‌های کیف به مسکو درباره دخالت در درگیری‌های مناطق شرقی اوکراین، ارتش اوکراین از حمله جدید نیروهای مورد حمایت روسیه به منطقه لوهانسک خبر داد و اعلام کرد جنگجویان هوادار روسیه به مواضع ارتش اوکراین در نزدیکی یک روستای منطقه لوهانسک حمله کرده. درگیری در مناطق شرقی اوکراین بین ارتش با روس تیارهای این کشور - در سال ۲۰۱۴ به دنبال سرنگونی دولت روس‌گرای «ویکتور یانوکویچ» رئیس‌جمهوری وقت اوکراین و روی کار آمدن یک دولت غیرکار آغاز شده است.

مرگ ۲۰ باهجو هنگام توزیع غذای رایگان در نیجر
فارس: ۲۰ باهجو در کشور آفریقای نیجر که اکثر آن‌ها را زنان و کودکان تشکیل می‌دهند به دلیل ازدحام جمعیت حین دریافت کمک‌های بشردوستانه جان باختند. این حادثه در یک مرکز فرهنگی ویژه جوانان در مرکز «دفا» از شهرهای مهم منطقه رخ کرد. در شهر میزان حدود ۱۲۰ هزار آواره نیتجیج در آن گروه تروریستی هجوم حرم‌چرام نیز بعضاً آن‌ها حمله می‌کنند.یک مقام نیجری می‌گوید این زمینه گفت که آوارگان پس از شنیدن خبر توزیع پول و غذا با این مسافت طولانی، خود را از درواگه‌های اطراف به این منطقه رساندند اما به دلیل ازدحام جمعیت و حمله مردم برای دریافت کمک‌های امدادی، برخی که ضعیف‌تر بودند به زمین افتاد و جان خود را از دست دادند.

کشتی ترکیه‌ای حامل سلاح برای دولت لیبی هدف حمله نیروهای «حفتر» قرار گرفت

ملی لیبی مستقر در طرابلس طی سخنانی غیرمستظهر ضمن مخالفت با حضور ترکیه در لیبی گفت: ترکیه به دنبال اشغال کشورمان است. از طرفی، «فاتر السراج» رئیس دولت نجات ملی لیبی نیز در طرابلس سروریه‌های اطلاعاتی کشورهای یگانه‌ساز به تلاش برای ناگام گذاشتن انقلاب مردم این کشور علیه رژیم دیکتاتوری سابق مهم کرد. در چنین شرایطی، طرف‌های درگیر در لیبی بار دیگر مذاکراتشان را در «ژنو» با میانجیگری سازمان ملل جهت نجات لیبی سر کشندند که در این کشور از سر گرفتند. * **سودان**

همزمان با ورود یک هیأت از دیوان کیفری بین‌المللی «لااه» به «خارطوم» که مقام سودانی از توافق برای محاکمه «عمر البشیر» رئیس‌جمهوری سابق سودان در دادگاه «لااه» خبر داد. وی در مصاحبه باخبرگزاری آنتاوی افزود: توافق درباره محاکمه «عمر البشیر» در دادگاه «لااه» صورت گرفته است. لازم به ذکر است: دادگاه «لااه» طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱ اتهامات لیبی‌ها به دلیل ارتکاب جنایت جنگی و جنایت ضد بشری علیه رژیم دیکتاتوری سابق مهم کرد. در چنین شرایطی، طرف‌های درگیر در لیبی بار دیگر مذاکراتشان را در «ژنو» با میانجیگری سازمان ملل جهت نجات لیبی سر کشندند که در این کشور از سر گرفتند. * **سودان**

همزمان با ورود یک هیأت از دیوان کیفری بین‌المللی «لااه» به «خارطوم» که مقام سودانی از توافق برای محاکمه «عمر البشیر» رئیس‌جمهوری سابق سودان در دادگاه «لااه» خبر داد. وی در مصاحبه باخبرگزاری آنتاوی افزود: توافق درباره محاکمه «عمر البشیر» در دادگاه «لااه» صورت گرفته است. لازم به ذکر است: دادگاه «لااه» طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۱ اتهامات لیبی‌ها به دلیل ارتکاب جنایت جنگی و جنایت ضد بشری علیه رژیم دیکتاتوری سابق مهم کرد. در چنین شرایطی، طرف‌های درگیر در لیبی بار دیگر مذاکراتشان را در «ژنو» با میانجیگری سازمان ملل جهت نجات لیبی سر کشندند که در این کشور از سر گرفتند. * **سودان**

مردم لیبی به مناسبت نهمین سالگرد انقلاب ۱۷فوریه ۲۰۱۱ در شهرهای مختلف این کشور تظاهرات کردند. به گزارش منابع خبری ، تظاهرات کنندگان با حمل

کشور قرار دارند. «یعقوب الحلو» معاون فرستاده دبیرکل سازمان ملل می‌گفت: مصر و امارات در پشت حملات پهبادی نیروهای «حفتر» به مواضع دولت لیبی در «طرابلس» قسار دارند.وی که از طریق ویدئو کنفرانس از طرابلس سخن می‌گفت، تصریح کرد: این کشورها «حفتر» را به تصاحب مجهر می‌کنند و در برخی موارد، خود نیز به پهبادهای او هدایت می‌کنند. اینها پهبادهای او هدایت می‌کنند. اینها پهبادهای او هدایت می‌کنند.

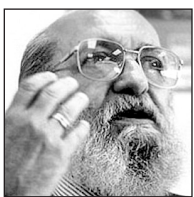
کشور قرار دارند. «یعقوب الحلو» معاون فرستاده دبیرکل سازمان ملل می‌گفت: مصر و امارات در پشت حملات پهبادی نیروهای «حفتر» به مواضع دولت لیبی در «طرابلس» قسار دارند.وی که از طریق ویدئو کنفرانس از طرابلس سخن می‌گفت، تصریح کرد: این کشورها «حفتر» را به تصاحب مجهر می‌کنند و در برخی موارد، خود نیز به پهبادهای او هدایت می‌کنند. اینها پهبادهای او هدایت می‌کنند. اینها پهبادهای او هدایت می‌کنند.

کشاورزی ایران
استاد ابریشمی

۶

پائولو فریره
آموزگار ستمدیدگان

۴ و ۵

زندگی ملک المتکلمین
استاد ثبوت

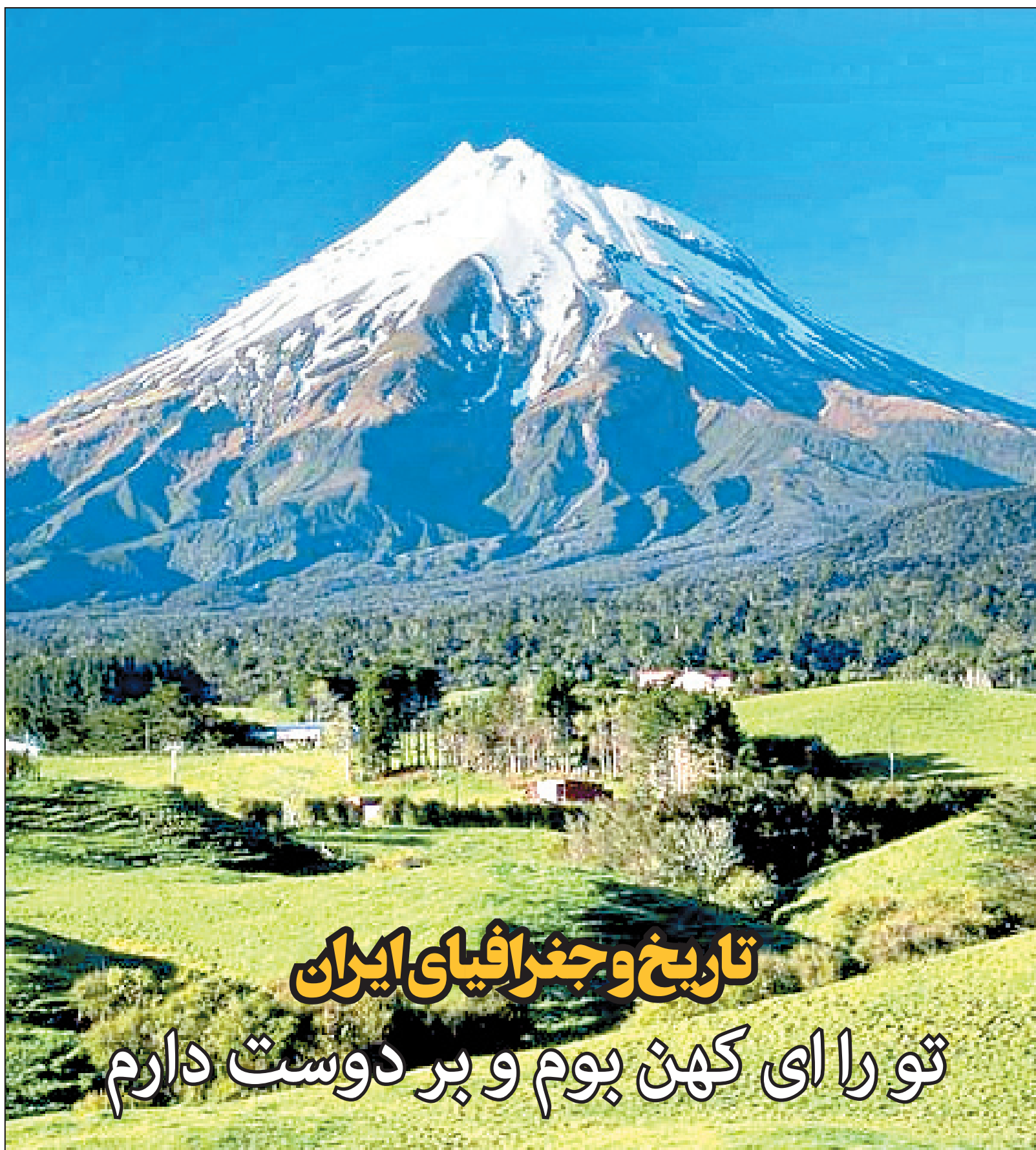
۳

۴۳۵

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸ - سال نود و چهارم - شماره ۲۷۵۰۴

تاریخ و جغرافیای ایران

تو را ای کهن بوم و بر دوست دارم

● سید مسعود راضی

جامعه‌شناسی، دانش شگفت‌انگیزی است و در سراسر قرن بیستم، هر سال بر اهمیت این دانش و نقش آفرینان بزرگ این رشته افزوده می‌شد. اما حق آن است که به قرن‌های هجدهم و نوزدهم بازگردیم، از آگوست کنت فرانسوی که فیزیک اجتماعی را به جامعه‌شناسی تغییر داد تا کارل مارکس، و بیش از همه، دو اندیشمند یگانه که مؤسسان اصلی این دانش در اواخر قرن نوزده و اوایل قرن بیستم بودند؛ امیل دورکیم و ماکس وبر.

شاید اگر به گذشته‌های دور بازگردیم، رگه‌های تاریخنگاری اجتماعی و نوعی نگرش بسیار عمیق به جوامع و تمدن‌ها را در آثار عبدالرحمن بن خلدون در مقدمه کتاب العبر، و چند تن دیگر از بزرگان نظیر مطهرین طاهر مقدسی در البدء والتاریخ را بتوان سرآغاز علم‌الاجتماع نامید، اما جامعه‌شناسی همان است که دورکیم و وبر ساختند و توانست تغییر عظیمی در نگرش و تحول ساختارهای حیات جمعی و روابط و مناسبات و برنامه‌های مدرن ایجاد کند. در حقیقت قدرتی فراتر از تصور در این دانش و نظریات نهفته بود و جامعه‌شناسان، بخش پنهان قدرت انسان را در کنش‌های جمعی و اجتماعی کشف و مهار کردند.

در ایران، جامعه‌شناسی با نام استاد نیک‌نام و دانشور دکتر غلامحسین صدیقی پیوند دارد. او متولد ۱۲۸۴ هجری شمسی و فارغ‌التحصیل دانشگاه پاریس بود که تدریس این رشته را رسماً در سال ۱۳۱۷ در دانشگاه تهران آغاز کرد. بعدها مؤسسه تحقیقات اجتماعی را نیز به وجود آورد که منشاء مطالعات و پژوهش‌های منحصربفردی در کشورمان بود. اما از آنجا که جامعه‌شناسی و نظریه‌های آن در مطالعات مغرب زمین - اروپا و آمریکا - شکل گرفته بود، نگرش و تحقیق و تدریس نیز معطوف به همان حیطه و مسائل مرتبط با همان جوامع بود. گاهی به صورت افراط در نظریه‌ها و تجربه‌های مرتبط با تعاریف مندرج در منابع علوم اجتماعی، و گاهی نیز با تأکید بر روی آمارها و تحقیقات میدانی. گروهی نیز از سنت ستایان به این مسأله مشغول شدند که ریشه علوم اجتماعی اساساً در شرق بوده و آنچه خود داشت را نباید ز بیگانه تمنا کرد و ای بسا که غرب و علومش سم مهلک هم باشند! مرحوم احسان نراقی و جلال آل احمد و جمعی دیگر بر این باور بودند و البته فاصله و تمایزها بسیار زیاد بود.

ماحصل نظراتشان بازگشت به سنت، خویشتن خویش و بومی‌گرایی در علم و اندیشه و باور و زندگی و مناسبات و هنر و فرهنگ بود.

باری، اما حقیقت جهان، عیان است. علم مثل آفتاب است و برخی مقدس‌مآبان متعصب که از علوم این طرفی و آن طرفی و طب اسلامی و کیمیا به جای شیمی و علم‌النفس به جای روانشناسی سخن می‌گویند، نوعی نعل وارونه می‌زنند. اینان احساس مسئولیت واقعی ندارند. پیامبر(ص) می‌فرمود: علم را بیاموزید ولو بالصیّن. او دشمنانش را اگر اسیر می‌کرد، از آنها سوادآموزی به جای جزیه و جریمه طلب می‌کرد. علم ماحصل دانش و جوش و پژوهش بشری است و منشاء و اصالت و عمق و کارآمدی آن هم کاملاً مشخص است. مثلاً اگر امشب آپاندیس نگارنده آسیب جدی ببیند، کدام عقل سلیمی حکم می‌کند که نزد فلان حکیم عطار جوشانده‌فروش یا بهمان حجامت‌گر گلوپندک و امثالهم بروم حتی طب سوزنی که تأثیراتی بر اعصاب و عروق دارد، بیشتر تجربه‌ای تریاپیک است تا درمانگری و پزشکی. عقل حکم می‌کند که به سرعت کمک‌های اولیه انجام شود و به نزدیک‌ترین درمانگاه یا بیمارستان رفته و توسط پزشک جراح متخصص، تحت عمل جراحی قرار گیرم و سپس با رعایت دستورات طبی و مصرف داروهای مناسب به سلامت و زندگی بازگردیم. جامعه‌شناسی هم همین است و علم و دانش باید با نتیجه و فواید آن برای بشر یا حقایق و تأثیرات و تربیت انسان‌ها سنجیده شود. وگرنه افسانه است و لفاظی، اگر قریب نباشد و خطابه کذب!

اما برخلاف علوم تجربی، ریاضی و فنی، جامعه‌شناسی از حیث اجتماعات و انسان‌ها و فرهنگ‌ها، می‌تواند اهداف و تمایزهایی داشته باشد. جامعه‌شناسی در خدمت قدرت، با جامعه‌شناسی در خدمت مردم تفاوت دارد و این در رشته‌های مضاف هم مصداق دارد؛ از جمله جامعه‌شناسی فقر، گسست و آموزش و پرورش و ... جان کلام اینکه، آنچه ما بدان نیازمندیم و دولت‌ها و اصحاب قدرت نمی‌توانند به ما کمک کنند یا تمایل ندارند امدادی رسانند، مسلح شدن به علم انسانی، خصوصاً جامعه‌شناسی است. آموزش و پرورش، فرهنگ و مناسبات فکری در یک جامعه ستم‌زده که فقر به شکل محسوسی در آن گسترش یافته و نمادهای تضاد طبقاتی در همه جا قابل مشاهده است، باید با اندیشه‌ها و سازوکارهای خاص خود، تحلیل و تحلیل شود و راحل‌هایی برای آن به دست آید. نه اینکه علم تازمائی بنیان نهمیم؛ بلکه علم را در خدمت این کودکان کار و بی‌پناه، این لشکر عظیم فقیران و درماندگان، این انسان‌های درگیر استیصال، این جوانان جویای کار، این همه دانش‌آموز و دانشجوی آرزومند و رویاهای جوان و ناب آنها باید به کار گرفت. از دولت‌ها و کانون‌های قدرت دل ببرید زیرا هیچ سرزمینی به رستگاری و خوشبختی و رفاه و توسعه نرسیده است مگر آن که دانشوران و متفکران و جوانانش راه جسته‌اند و خیز برداشته‌اند. ایران ما، هر دو را دارد، اگرچه دندان طمع و دهان سیری‌ناپذیر ارباب زر و زور و تزویر، سخت تیز و گرسنه است.

علم جدید و فرهنگ سنتی - ۳

● دکتر رسول جعفریان

ما در دو دهه اول انقلاب، گرفتار مشکل بودیم. بعد سراغ تأسیس دانشگاهها آمدیم. هاشمی تفکر دانشگاهی را حمایت کرد و با تأسیس دانشگاه آزاد سعی کرد، علم جدید را تقویت کند. بگذریم که فعالیت‌ها کمی بود نه کیفی. و اما راه‌های دیگری هم رفتیم که راه‌های میانه بود. تأسیس دانشگاه امام صادق (ع)، مدرسه مطهری و دانشگاه مفید، و پیش از اینها، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، در این زمینه نگرش‌های تازه‌ای داشتند که می‌شود آنها را ترکیبی خواند. البته بیشتر پای علوم انسانی در میان بود، ولی به هر حال، مفهوم علم و دانایی خصوص علوم تجربی را تحت تأثیر قرار می‌داد و تمایل به دینی کردن آنها را هم تحریک می‌کرد. تصور کنید مدیریت بنا بود و هست که اسلامی شود. سیاست هم، حتی دانش سیاست روز، اقتصاد هم که جای خود دارد. و مثلاً موضوعاتی از قبیل این که روابط خارجی در اسلام چیست و جستجو از یافتن نصوص و علمی کردن آنها؛ یا بسیاری از مسائل دیگر.

بعد از هاشمی و خاتمی، ما وارد دوره تازه‌ای شدیم. دولت بعدی با آن رئیس ساده لوحش، می‌خواست رنگ سنت گرای داشته باشد. همان وقت‌ها که دانشگاهها در ایران به شدت توسعه می‌یافت، بحث مبارزه با سلطه فرهنگی غرب هم بود که باز لب به لب مباحث تمدنی، فرهنگی و علوم تجربی بود. تفکیک اینها کار دشواری بود، مخصوصاً این که ما سعی می‌کردیم و شعار می‌دادیم تا همه چیز بومی شود. یکسره در این صد سال، به این ترکیبات مشغول بودیم خوب، تکلیف علوم تجربی چه بود؟ چرا ما امروز در علوم پایه، طالب به اندازه کافی نداریم؟ ما متأسفانه تئورسین‌های نیرومندی نداشتیم تا اینها را روشن کنند. از مشروطه که آیه شوری با مشروطه غربی ترکیب شد، یکسره در این صد سال، به این ترکیب مشغول بودیم. مفاهیم را در هم می‌آمیختیم. شاید فضل مرحوم فردید هشیار کردن ما نسبت به کاربرد مفاهیم بود.

اینجا من به خصوص به مفهوم علم تجربی کار دارم، چیزی که ما بسیار ساده‌انگاشتم. این که توسط عده‌ای دانشگاهی تحصیل کرده رشته طب سنتی تأسیس شده در دوره احمدی نژاد، حالا از طب اسلامی صحبت می‌کنند، تأثیر بدی روی علم دارد. می‌توانم بگویم این اقلیت خود شیرین، بیش از دیگران، در خراب کردن مفهوم علم تجربی در ذهن جامعه ما که از این جهت ضعف دارد، مقصر هستند. صد بار گفته‌ام، اینها ربطی به طب گیاهی که دانش جدید خود پرچم دار آن هست، ندارد، بلکه مقصود روش‌های مبتنی بر فیزیکی است که پانصد سال است که منسوخ شده و هنوز در مفهوم بادکش و زالو و غیره از علوفه جات بدون شناخت علمی درست، خود را به عنوان گرم و سرد و مفاهیمی از این قبیل ظاهر می‌کند.

به هر حال، در دولت بعد از خاتمی، این سنت‌گرایی با نوعی اعتماد به نفس کاذب، پیش رفت. تعویذات و طلسمات هم بر آن افزوده شد. بارها و بارها این را بنده نوشتم و دیگران هم، هاله نور و امثال اینها که اتفاقاً یکی از دوستان ما جناب سبحانی در افشای آن، کلی به خودش ضربه زد.

به نظرم ما متوجه نبودیم که چطور مفهوم علم تجربی با شعارهای بومی‌گرایی و سنت‌گرایی، همان نیمه جانش را هم از دست می‌دهد. این دوره، به دلیل مشکلات سیاسی هم که بخشی به خاطر جناح بندی‌های مذهبی - سیاسی دوره خاتمی بود، به تقویت نهادهایی انجامید که مدعی اداره همه امور عالم از دید مذهب و دین بودند. به نظر فقیر، ما در این دوره، ادعایمان در این زمینه، بسیار بیش از دوره قبل بود و از تفکر مطهری که فاصله گرفتیم هیچ، از تفکر دو دهه اول انقلاب هم دور شدیم. ما در حوزه، کار اصلی دینی خودمان را زمین گذاشته، بخش‌هایی از بدنه را به این قبیل بحث‌ها کشانده‌ایم و تعجب می‌کنیم که تبریزیان و امثال او از کجا درآمده‌اند. بین چهارصد تا پانصد طلبه پای درس او در زیر زمین فیضیه بودند، چه کسی ذهن اینها را به این سمت برده است؟

جالب این است که بحث‌هایی مثل طب سنتی، به بحث‌های جناحی هم کشیده شده است. مثل این که وزارت بهداشت دوره احمدی نژاد، طب سنتی تأسیس کرد و توسعه داد، اما دولت جدید مخالف این موارد هست و گلایه سخت دارد. این نزاع، ایزاری دست گروه‌های مختلف مخالف هم شده تا برای خود لشکر جمع کنند و با سکولار خواندن عده‌ای، باز از همان فحش‌های قدیمی برای یارگیری بهره ببرند.

ایران من

اگر ایران به جز ویران‌سرا نیست؛

من این ویران‌سرا را دوست دارم.

اگر تاریخ ما افسانه‌رنگ است؛

من این افسانه‌ها را دوست دارم.

نویای نای ما گر جان‌گذاز است؛

من این نای و نوا را دوست دارم.

اگر آب و هوایش دل‌نشین نیست؛

من این آب و هوا را دوست دارم.

به شوق خار صحرای خشک‌ش،

من این فرسوده‌پا را دوست دارم.

من این دل‌کش زمین را خواهم از جان

من این روشن‌سما را دوست دارم.

اگر بر من ز ایرانی رود زور،

من این زورآزما را دوست دارم.

اگر آلوده‌دامانید، اگر پاک!

من ای مردم، شما را دوست دارم.

زنده‌یادحسین پژمان‌بختیاری

منزلی باقی نخواهد ماند، پس اگر به مردم بیچاره شفقتی ندارید و به احکام خدا پابند نیستید، لاقلاً مصالح خود را در نظر بگیرید و در بهبود زندگانی عمومی و کمک به ضعفا و مرضی همت گمارید و رضای خالق و مخلوق را به دست آورید.^۱

یادآوری: ملک المتکلمین وقتی جانس هم در معرض خطر جدی قرار گرفت، حاضر نشد به عنوان معالجه به بیمارستان آمریکایی‌ها مراجعه کند تا ضمن معالجه چشم خود، از تعرض قوای استبداد مصون بماند؛ و در پرهیز از پناهندگی به اجانب، چندان پافشاری کرد که به فجیع‌ترین وجهی به شهادت رسید - و گزارش آن بیاید.

مبارزه با وطن‌فروشی

* مخالفت با استقراض از روسها

* به گونه‌ای که از گزارش‌های تاریخی بر می‌آید، یک انجمن سری برای مخالفت با استقراض ایران از روس، از اشخاصی که نام آنها را اینجا ذکر می‌کنیم و همه آنها از کسانی هستند که در مشروطیت ایران و بنیان نهادن حکومت ملی زحمات زیادی کشیده و مشقات بسیار دیده‌اند تشکیل یافت:

ملک المتکلمین، حاج میرزا یحیی دولت‌آبادی، میرزا سلیمان خان میکده، میرزا محمد علی‌خان نصره‌السلطان، حاج شیخ مهدی کاشی. ناگفته نماند که معتمد خاقان که سپس به لقب قوام‌الدوله ملقب شد و در آن زمان محرم مظفرالدین‌شاه بود و در دربار آمد و شد داشت - اگرچه جزء این انجمن نبود ولی چون با دولت‌آبادی و ملک المتکلمین دوستی بسیار داشت و در انقلابات ایران هم در زمره مشروطه خواهان قرار گرفت - انجمن را از جریانات کارهای دولت و نظریات درباریان و روابط آن‌ها با خارجی‌ها مطلع می‌ساخت.

باری افراد انجمن به اندازه‌ای که مقتضیات اجازه می‌داد، در مجالس و محافل، مضرات این قرارداد را گوشزد مردم می‌نمودند و تلگرافات چندی با سیم کمپانی به‌طور محرمانه، به علمای عتبات و ایرانیان مقیم خارجه و روزنامه‌های آذینخواه فرانسه و انگلیس مخابره کردند؛ و عدم رضایت ملت ایران را نسبت به استقراض اعلام نمودند.

و نیز لوائح مقصلی به نام شب‌نامه، به خط حاج میرزا علی محمد (مترجم همایون) نوشته می‌شد که این کار در آن تاریخ در ایران سابقه نداشت. شب‌نامه‌ها را با ژلاتین تکتیر کرده و شبها در کوچه بازار منتشر نمودند، انتشار شب‌نامه‌ها را که در آن زمان کار خطرناکی بود، به عهده نصره‌السلطان و دکتر ملک‌زاده که در آن ایام در دارالفنون تحصیل می‌کرد، واگذار کردند.

شانزده لایحه اعتراض - تحت عنوان مخالفت ملت ایران با استقراض - که با کمال دقت و اطلاع نوشته شده و مندرجات آنها متکی به اطلاعات سیاسی و تاریخی بود منتشر نمودند، و بعضی از آن لوائح را برای روزنامه حبل‌المتین کلکته فرستاده و در آن جریده ملی به طبع رسید و ما تکرار آنها را در این جا خالی از ضرورت می‌دانیم.

رونوشت مکتوب مفصل و مستدلی هم که ملک المتکلمین در اعتراض به این استقراض خانمانسوز به میرزا نصرالله خان مشیرالدوله وزیر خارجه وقت نگاشته، و به وسیله میرزا محمدعلی خان نصره‌السلطان، یکی از هم‌پیمانان ملک و عضو وزارت خارجه ایران بود به دست آمده، در کتاب‌های تاریخ آمده است.^۲

یادآوری

اقتراانامه‌نویسان، غالب کسانی را که در مخالفت با استقراض از روسها پیشگام بوده و از آنها نام بردیم بابتی شمرده و ملک‌زاده را قلمداد کرده‌اند.

پی‌نوئیس‌ها:

۱- زندگانی ملک المتکلمین، صص ۹-۱۰۷

۲- زندگانی ملک المتکلمین، صص ۱۲۱ تا ۱۲۳.

زندگی و مبارزات ملک المتکلمین - ۵

فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی

استاد اکبر ثبوت

حاج میرزا نصرالله (ملک المتکلمین)

پیشانی مردم متأثر نشوید و قدمی در وظائفی که خدا برای شما معین کرده بر ندارید. به خدا قسم هرگاه چندی بدین‌منوال بگذرد، به حکم غلبه علم بر جهل و مهربانی به نوع بر بی‌قیدی، دست نیازمندی مردم به طرف کسانی که نیکوکاری را وجهه همت خود قرار داده‌اند دراز شود، و نفوذ اجانب در روح و جسم مردم پدیدار گردد و برای شما دیگر قدر و

ملک المتکلمین وقتی جانس هم در معرض خطر

جدی قرار گرفت، حاضر نشد به عنوان معالجه به

بیمارستان آمریکایی‌ها مراجعه کند تا ضمن معالجه

چشم خود، از تعرض قوای استبداد مصون بماند؛ و در

پرهیز از پناهندگی به اجانب، چندان پافشاری کرد که

به فجیع‌ترین وجهی به شهادت رسید

تأسیس مراکز درمانی

از جمله اعتراضات ملک المتکلمین به شرایط حاکم بر جامعه خود، آن بود که مراکز درمانی و خیریه وجود ندارد و در نتیجه مردم ناگزیرند برای مداوای بیماری‌ها به مراکز وابسته به بیگانگان و غیر مسلمانان، از جمله بیمارستان انگلیسی‌ها مراجعه کنند و تحت تأثیر رفتارها و گفتارهای به ظاهر بشردوستانه آنان قرار گیرند و با گرایش به آئین آنان، وابستگی‌شان به دین خود سست شود.

این هم گزارش نطق وی که تحت تأثیر آن، جمعی از تجار و توانگران متعهد شدند و به تأسیس یک بیمارستان ملی همت گمارند و به تهیه مقدمات افتتاح آن بپردازند؛ فاضل عراقی که در هنگام تألیف زندگانی ملک المتکلمین در قید حیات بوده است می‌گوید: من در ۱۳۱۷ هـ. در اصفهان به تحصیل اشتغال داشتم، در شهر شهرت کرد که در خانه ملک‌التجار مجلس مجلی برای عطا برپا شده و ملک المتکلمین در آنجا صحبت می‌کند، من هم مثل سایر مردمان شهر که دلدادۀ بیانات شیرین آن ناطق شهیر بودم درس را تعطیل کرده بدانجا شتافتم؛ چندین هزار نفر جمعیت و اکثر علما و اعیان شهر در آنجا حضور داشتند، طولی نکشید که مرحوم ملک المتکلمین وارد شد و به منبر رفت و بدون مقدمه چنین گفت:

«چند روز پیش در خیابان چهارباغ پیرمرد دهقانی را دیدم که مقداری نان و میوه بر دوش دارد و با صدای بلند به کشیش ارامنه دعا میکند من از حالت آن مرد در شگفت شدم و علت دعا کردن او به کشیش را پرسیدم، جواب داد:

فرزندی دارم که مایه زندگانی من است چندی قبل مریض شد؛ آنچه در قوه داشتم برای معالجه او به کار بردم و به اکثر اطباء شهر رجوع کردم، حتی یک جفت گاو را که وسیله زراعت و زندگانی من بود فروخته به اطباء و برای خرید دوا دادم ولی بهبودی در حال مریض پیدا نشد تا آنکه روزی کشیش ارامنه از بیچارگی ما اطلاع یافت و طفل مرا با مهربانی به مریضخانه انگلیسی‌ها برد و پس از چندی شفای کامل یافت هرچه خواستم در مقابل به این مهربانی پولی به مریضخانه تقدیم کنم قبول نکردند و چون به پریشانی من پی برده بودند یک دست لباس هم به طفل من دادند؛ از آن زمان من هر هفته با مقداری خوراکی به دیدن کشیش میروم و از او حق شناسی می‌کنم، ولی تصور نکنید که آنچه من برای کشیش می‌میرم مجانی است، او در برابر قیمت هدیه‌ای که به او تقدیم می‌کنم بمن میدهد و تا زنده هستم سپاسگزار آن مرد نوع دوست که هم کیش من هم نیست هستم».

مرحوم ملک المتکلمین پس از ذکر این مقدمه، علما و بزرگان شهر را خطاب کرد و رفتار آنها را مورد سرزنش قرار داد و از وضع پریشانی و بیچارگی فقرا و بیماران شمای بیان نمود، سپس چنین گفت: «ممالک متمدنه که به این درجه از ترقی رسیده‌اند، خدمت به نوع را در سرحله عملیات خود قرار داده‌اند چنانچه مردمان مغرب‌زمین، در این شهر مسلمانان مریض‌خانه و مدرسه تأسیس کرده و در هر سال عده زیادی بیماران را معالجه می‌کنند و اطفال را علم می‌آموزند و از این راه تخم محبت و سیاست خود را در قلوب فرزندان ایران می‌کارند و تجارت و امتعه خود را در نقاط دوردست دنیا رواج می‌دهند و بر ممالک وسیعه حکمفرمایی می‌کنند و شماها که خود را پیرو احکام شرع مبین اسلام می‌دانید از نعمت ثروت و سلامت و علم برخوردار هستید و معتقدید که مذهب اسلام غمخوار امت و نگهدار ملت است و اصول اسلامیّت، رحم و شفقت و نوع‌دوستی و محبت به بیچارگان و کمک به فقرا و نگهداری ضعفا و مرضی را واجب شمرده از خدا و از صاحب شریعت خجلت نمی‌کشید که بیگانگان از هزارها فرسنگ راه به کشور ما بیایند؛ و با مهر و محبت به معالجه مرضی و تربیت اطفال این آب و خاک بپردازند و شما که خود را رهبر مسلمانان و جانشین پیغمبر می‌دانید، از بیچارگی و

اندیشه اجتماعی

پائولو فریره (۱۹ سپتامبر ۱۹۲۱–۲۰ می ۱۹۹۵) نظریه‌پرداز تعلیم و تربیت انتقادی، فیلسوف تربیتی و آموزگار برزیلی بود. او بیشتر به واسطه نوشتن کتاب تأثیرگذار آموزش ستم‌دیدگان شهرت یافت که به عنوان یکی از متون پایه در تعلیم و تربیت انتقادی شناخته می‌شود.

دوران کودکی

فریره در ۱۹ سپتامبر ۱۹۲۱ در خانواده‌ای متوسط در رسیف برزیل به دنیا آمد. با توجه به رکود اقتصادی شدید سال‌های دهه ۱۹۳۰، فریره از همان دوران با فقر و گرسنگی آشنا شد. در سال ۱۹۳۱ به همراه خانواده به شهر ژایوآنتودوس گوارارایس مهاجرت کردند که کمی ارزان‌تر بود و در سال ۱۹۳۴ پدر فریره در گذشت. او پیش از رفتن به مدرسه، خواندن و نوشتن را نزد پدر و مادرش در خانه آموخت. نحوه آموزش آن‌ها به صورت یک بازی بود که کلمات را با تکه چوبی بر روی زمین می‌نوشتند و به این ترتیب او خواندن و نوشتن را با کلماتی فرا گرفت که مربوط به زندگی کودکانه خودش بود. این روش آموزش بعدها بر روش آموزشی فریره برای بزرگسالان تأثیر گذاشت.

دوران کاری در برزیل

پس از اتمام مدرسه، فریره شروع به آموختن فلسفه و روانشناسی زبان کرد و در سال ۱۹۴۳ در دانشکده حقوق دانشگاه پرنامبوکو مشغول به تحصیل شد.او در کنار تحصیل، به عنوان معلم، به دانش‌آموزان زبان پرتغالی درس می‌داد. در همین زمان بود که با آموزگاری به نام الزا مایاکوستا د‌البویرا آشنا شد و در سال ۱۹۴۴ با او ازدواج کرد. حاصل ازدواج آن‌ها پنج فرزند به نام‌های ماریا مادالنا، ماریا کریستینا، ماریا د فاتیمه، یواخیم و لوئگاردس بود که هر سه دختر او مانند پدر و مادرشان آموزگار شدند.

از سال ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۷ به مدت ۱۰ سال، فریره در شعبه محلی مرکز خدمات رفاهی بخش صنعت در پرنامبوکو مشغول به کار شد. در طول این مدت او برنامه آموزشی عمومی بزرگسالان را برای طبقه کارگر تدوین کرد.

پائولو فریره در سال ۱۹۵۹ از رساله دکتری خود با عنوان آموزش و برزیل کنونی دفاع کرد و به عنوان استاد در دانشگاه پرنامبوکو مشغول به تدریس شد. او در رساله دکتری خود از آرای جان دیویی و آنتون ماکارنکو استفاده کرده بود و تجربیات سالیان خود را هم به آن اضافه کرده بود.

در سال ۱۹۶۰ فریره، جنبش فرهنگ عمومی را پایه‌ریزی کرد و در همین سال از سوی شهردار رسیف به سمت ریاست بخش فرهنگ و بازسازی گمارده شد. در سال ۱۹۶۳ او رئیس ترویج فرهنگ دانشگاه رسیف شد؛ جایی که به هزاران کشاورز ساکن شمال‌شرقی برزیل خواندن و نوشتن می‌آموخت.

اولین باری که فریره توانست تئوری‌هایش را در عرصه عمومی به نمایش بگذارد، برنامه‌ای بود که در سال ۱۹۶۲ با عنوان پابرهنه‌ها هم می‌توانند بخوانند اجرا شد و فریره راهبری آن را بر عهده داشت. در این برنامه فریره و همکارانش در حین تشکیل حلقه‌های فرهنگی برای کارگران تشبیکر، که در آن‌ها کارگران به تحلیل انتقادی واقعیت‌های اجتماعی خود می‌پرداختند، خواندن و نوشتن یاد دادند. آن‌ها در این برنامه موفق شدند طی ۴۵ روز به ۳۰۰ کارگر خواندن و نوشتن بیاموزند که این امر شگفتی همگان را برانگیخت. پس از نتایج شگفت‌انگیز کارهای فریره، دولت برزیل از تشکیل حلقه‌های فرهنگی فریره حمایت کرد و خود او را به ریاست کمیته ملی فرهنگ عمومی منصوب کرد.

سال‌های تبعید

فعالیت‌های فریره در سال ۱۹۶۴ با کودتایی که نظامیان علیه

فریره از مشهور ترین منتقدان در حیطه ارتباطات و توسعه و از حامیان رویکرد توسعه رهایی‌بخش به‌شمار می‌آید. این رویکرد، بر «رهایی افراد و اجتماع» از ستم‌دیدگی که «وسیله توانمندسازی و خودتکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد. به‌اعتقاد فریره، «منابع عمده ظلم و ستم، آموزش گران و ارتباط‌گرانی هستند که هدف‌شان انتقال دانش است

پائولو فریره در جریان سخنرانی در دانشگاه پرنامبوکو

دولت وقت انجام دادند متوقف شد. کودتاچیان به فریره اتهام براندازی نسبت دادند و او دو بار بازداشت شد. در ادامه او مجبور به ترک کشور شد و پس از اقامت کوتاهی در بولیوی به شیلی رفت و ۵ سال در آن‌جا ماند. در این مدت او پستی در دانشگاه سانتیاگو گرفت و در آن‌جا هم به گسترش آموزش برای کارگران پرداخت. در شیلی بود که فریره با اندیشه‌های مارکسیستی آشنا شد و کتاب‌های آموزش و تمرین آزادی و آموزش ستم‌دیدگان را نوشت.

در سال ۱۹۶۹ فریره، بعد از این که دعوتنامه‌هایی از دانشگاه هاروارد در آمریکا و مجمع جهانی کلیساها در سوئیس دریافت کرد، یک سال به هاروارد رفت و پس از آن آمریکا را به مقصد ژنو ترک کرد. دوران حضور فریره در آمریکا مصادف بود با جنبش حقوق مدنی آمریکا و اعتراضات علیه جنگ ویتنام. مشاهده وضعیت موجود در آمریکا باعث شد تا مسائل مربوط به جنسیت و نژاد به اندیشه‌های فریره که بیشتر بر پایه تحلیل طبقاتی بود، راه یابند. در همین دوران بود که فریره با ایوان ایلیچ، نویسنده کتاب جامعه بدون مدرسه، آشنا شد.

در دهه ۷۰ میلادی، فریره دیدهبان آموزش مجمع جهانی کلیساها در ژنو بود. این جایگاه سبب شد که او به کشورهای زیادی در آسیا، آفریقا، اروپا، آمریکای شمالی، کشورهای حوزه پالتیک، آمریکای لاتین و استرالیا سفر کند. در همین مدت بود که او کتاب آموزش در جریان پیشرفت را در ارتباط با سوادآموزی بزرگسالان در گینه بیسائو منتشر کرد.

بازگشت به برزیل

فریره در سال ۱۹۸۰ بعد از ۱۵ سال تبعید به برزیل بازگشت، عضو حزب کارگران برزیل شد و پروژه سوادآموزی حزب را به مدت ۶ سال راهبری کرد. در سال ۱۹۸۸ که حزب کارگران کرسی شهرداری ساو پائولو را به دست آورد، فریره را به عنوان مسؤول آموزش ساووپائولو انتخاب کردند.

شاید زاینده‌ترین اندیشه او در این جمله خلاصه می‌شود:آموزش عملی سیاسی است. برای فریره آموزش همیشه درگیر روابط اجتماعی و در نتیجه الزاماً در بر گیرنده گزینه‌های سیاسی است. او تأکید می‌کند که طرح پرسش‌هایی مانند چه؟چرا؟ چگونه؟، برای چه؟برای که؟ در هر طرح آموزشی از مرکزیت برخوردار است.

در میانه دهه ۱۹۸۰ ازراه همسر فریره، فوت کرد و او در سال ۱۹۸۸ با آنا ماریا آروجو ازدواج کرد. فریره از زمان بازگشت به برزیل، کتاب‌های زیادی نوشت به‌طوری‌که تعداد کتاب‌هایی که او در ۱۷ سال پایانی عمرش نوشت، بیشتر از هفت دهه اولیه زندگی‌اش بوده است.

در نهایت پائولو فریره در سال ۱۹۹۵ بر اثر نارسایی قلبی در گذشت.

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸- سال نودوچهارم - شماره ۲۷۵۰۴

دیدگاه‌های نوین در عرصه آموزش

از رویکردهای جدید در حوزه ی نظر و عمل برنامه ی درسی، رویکرد انتقادی است که بر اساس آن دو عنصر نقادی و اصلاح در قلب تعلیم و تربیت و فرایندهای آن مورد توجه قرار می گیرد. به این معنی که از یک طرف به بررسی این مساله پرداخته می شود که چه کسی(یا چه گروه و طبقه ای) فرایندهای تعلیم و تربیت را کنترل می کند؟ و از طرف دیگر در پی پاسخ به این سوال که انگیزه ی فرد(یا گروه/گروههای) کنترل کننده چیست؟ درصدبرقراری روابطی عاری از سلطه و مبتنی بر برابری اقتصادی و اجتماعی برای اقشار مختلف و در مجموع ایجاد جامعه ای مبتنی بر دموکراسی می باشد. یکی از مرییان و فیلسوفان برجسته ی این رویکرد پائولو فریره است که با بیان اصل«هیچ توانمندسازی و خودتکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد.

از فریره آرای انتقادی زیادی در زمینه ارتباطات نقل شده، که می‌توان آنها را در موضوعات زیر خلاصه کرد:

۱. توسعه رهایی‌بخش؛ فریره از مشهورترین منتقدان در حیطه ارتباطات و توسعه و از حامیان رویکرد توسعه رهایی‌بخش به‌شمار می‌آید. این رویکرد، بر «رهایی افراد و اجتماع» از ستم‌دیدگی که «وسیله توانمندسازی و خودتکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد.

دربارهٔ اندیشه‌ها و دیدگاه‌های متفکر و جامعه‌شناس برزیلی پائولو فریره

مبارزه با فقر و نابرابری

زبان‌بخش برای «عزت و ماهیت حقیقی انسان» دارد)، است.
۲. محاوره؛ محاوره، محوری‌ترین اصل در تفکر فریره است. در اندیشه فریره، محاوره بر «اعتقاد به فرد و خلاقیت او» بنا شده است. «محاوره، برخورد انسانی‌هایی» است که می‌کوشند «جهان را با نام صدا کنند» و این افراد در «مخاطب قرار دادن جهان از حق مساوی سخن گفتن برخوردارند». در نتیجه، انحصار «حق استفاده از واژگان» در دست یک گروه و تحمیل جهان مسمای این گروه بر زبان‌بخش برای «عزت و ماهیت حقیقی انسان» دارد)، است.
۲. محاوره؛ محاوره، محوری‌ترین اصل در تفکر فریره است. در اندیشه فریره، محاوره بر «اعتقاد به فرد و خلاقیت او» بنا شده است. «محاوره، برخورد انسان‌هایی» است که می‌کوشند «جهان را با نام صدا کنند» و این افراد در «مخاطب قرار دادن جهان از حق مساوی سخن گفتن برخوردارند». در نتیجه، انحصار «حق استفاده از واژگان» در دست یک گروه و تحمیل جهان مسمای این گروه بر

تجربه تربیتی برای یک دهقان بی‌سواد، او را بر وجود خویش، آگاه می‌سازد و مفهومی جدید از «شان و منزلت»، در ذهنش شکل می‌گیرد و امیدی تازه می‌یابد. بارها، دهقانان، پس از چند ساعت شرکت در کلاس، این کشف‌ها را از راه‌هایی چشمگیر بیان کرده‌اند: «حالا می‌فهمم که من هم آدمی هستم، آدمی تربیت‌شده»، «ما کور بودیم و حالا چشمانمان باز شده است»

دیگران، جریان محاوره نیز متوقف می‌شود.

بر این اساس، در یک «فراکرد ارتباطی–مشارکتی»، مردم به‌اندازه دریافت پیام به «انتقال و انتشار اندیشه‌هایشان» نیز علاقمندند. آزادی، نتیجه محاوره است و از سوی دیگر، از خودبیگانگی، نیز نتیجه فقدان مشارکت و محاوره در فراگرد ارتباط است. «در این رهیافت، تماس و ارتباط واقعی، هنگامی شکل می‌گیرد که با هم‌گرایی و اعتماد دو طرف همراه باشد.»

تلاش فریره بر تغییر وضعیت ستم‌دیدگان، استعمارزدگان و افراد متغبل به افرادی آزاد و فعال، استوار بود.وی به مخالفت با نظام آموزشی تحمیلی و مقرر از بالا می‌پردازد و «معتقد است که محتوای آموزش و پرورش باید بر اثر گفت‌وشنود راستین با مردم چنان تنظیم شود که جواب‌گوی خواست‌ها و برآورنده نیازهای آنان باشد.» به‌اعتقاد وی، حتی واژه‌های آموزشی نیز باید برگرفته از زندگی مردم و «تمرینی برای رسیدن به آزادی و برخورداری از آن» باشد. نظریه پائولو برای آموزش و سوادآموزی بزرگسالان، «نظریه‌ای آموزشی است که از بطن خود فرهنگ سکوت زاده شده است، نه روشی مکانیکی.»

فریره، نادانی فرد و مستغرق بودن وی در فرهنگ خاموشی را مانعی بر سر راه «برخورد گفت‌وشنودی با دیگران» و نگرستن به جهان با چشمی نقاد نمی‌داند. به‌اعتقاد او، اگر چنین فردی دارای «بزار لازم برای چنین برخوردی» باشد، می‌تواند به‌تدریج به واقعیت شخصی و جامعه خود و نیز تضادهای موجود در آن و به این‌که واقعیت را درک کرده است، پی ببرد و رفتاری منتقدانه با این واقعیت داشته باشد. در این فرایند، دیگر، خبری از رابطه قدیمی معلم و شاگرد که مبتنی بر رابطه‌ی پدر و فرزندانه بود، نیست. «دهقان، می‌تواند به‌نحوی مؤثر تر از هر معلمی که از خارج آورده شود، این جریان را برای همسایه خود آسان سازد.» به اعتقاد فریره، «انتقال یک‌سویه معلومات از یک منبع موقتی قدرتمند به دریافت‌کنندگان اشغالی، به هیچ‌وجه در رشد شخصیت آن‌ها تأثیر مثبت نمی‌گذارد و به ایجاد خودآگاهی مستقل، نگاه منتقدانه و توانا کردن افراد برای مشارکت در حل مسائل اجتماعی کمک نمی‌کند؛ بر همین اساس، فریره نظام جدیدی را تحت عنوان آموزش ستمدیدگان در کتابی با همین عنوان طرح می‌کند، که بر مبنای اصول چهارگانه زیر استوار است: «محاوره، طرد تفاوت دو طرف ارتباط، اعتقاد به توانایی و خلاقیت فرد و مشارکت در کوشش‌های رهایی‌بخش ارتباطی.»

در حقیقت در دیدگاه فریره، هرچند فرد آموزش‌دهنده، شخصا دارای نقش است، اما صرفاً «تنها دهنده دانش نیست؛ بلکه باعث تسهیل درک و آگاهی شرکت‌کننده در آموزش می‌شود.

۳- گفت‌وشنود (Dialogue) و ضد گفت‌وشنود (Anti-Dialogue)؛ در گفت‌وشنود، تحمیل عقاید یک طرف گفت‌وگو به دیگری دیده نمی‌شود. مقدمه و شرط پیشین این جریان، ایمان به

انسان است. «بدون ایمان به انسان‌ها، گفت‌وشنود، نمایشی مسخره بیش نیست.»گفت‌وشنود براساس ایمان، عشق و فروتنی، «رابطه‌ای افقی بین گفت‌وگوکنندگان ایجاد خواهد کرد؛» که اعتماد متقابل بین شرکت‌کنندگان نتیجه منطقی آن است.

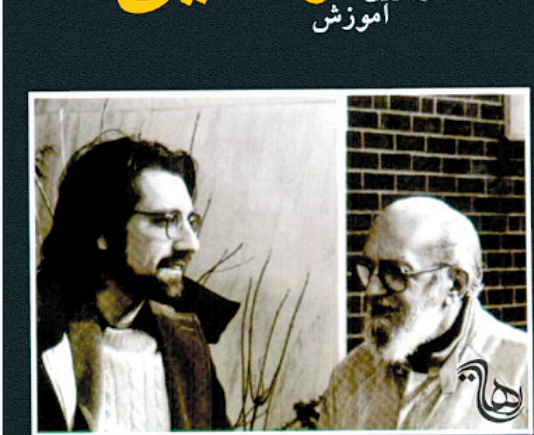
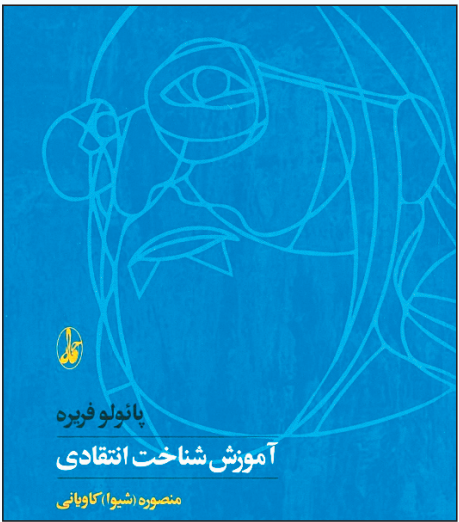
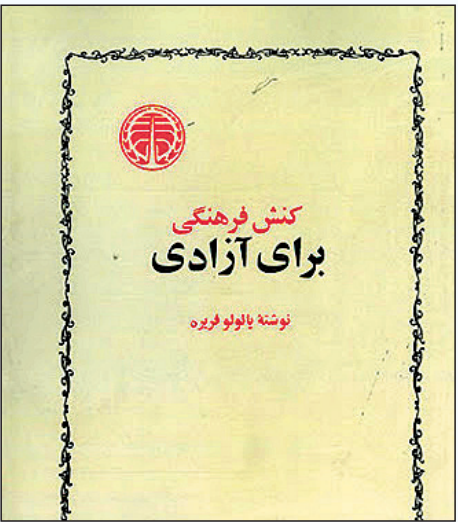
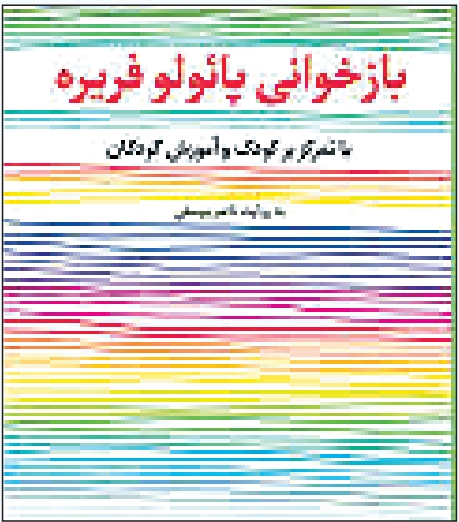
ضد گفت‌وشنود، نقطه مقابل گفت‌وشنود است. نیاز به غلبه، نخستین عنصر در این جریان است. «هدف از عمل ضد گفت‌وشنودی»، سلطه فرد به هر وسیله ممکن بر دیگران است. غلبه یکی بر دیگری، مستلزم تنزل فرد مغلوب، به مرتبه اشیاست. عنصر دیگر این عمل، «غلبه‌ای» است؛ که ابزاری برای غلبه است. فرد با دغلبازی می‌کوشد با تأخیر افکار طرف مقابل، او را از فکر کردن باز دارد. عنصر اساسی و نهایی در این عمل، استیلای فرهنگی است؛ که همچون دغلبازی به اهداف سلطه کمک می‌کند. براساس این عنصر، فرد، غالب، «در زمینه فرهنگی طرف مقابل نفوذ می‌کند و با نادیده گرفتن استعدهای او، بیشن خود از جهان را بر او تحمیل می‌کند و با جلوگیری از اظهار وجود او، مانع آفرینندگی‌اش می‌شود.

«پیام اصلی فریره این است که هر کسی فقط تا حدی می‌تواند بداند که نسبت به واقعیت طبیعی، فرهنگی و تاریخی‌ای که در آن غرق است، طرح مسأله کند. «طرح مسأله» از دیدگاه او، شرکت تمامی مردم در امر تدوین قوانین کلی واقعیت به‌کمک نشانه‌هایی است که بتواند شناخت انتقادی را در آنان بیافریند و توانایی دگرگون ساختن روابطشان با طبیعت و نیروهای اجتماعی را بدلان‌ها بدهد. این تمرین گروهی خوداندیشگی، فقط وقتی از خودستایی و روانشناسی‌گرایی بر کنار می‌ماند که تمامی شرکت‌کنندگان را به گفت‌وشنود با دیگران بکشاند. دیگران که «وظیفه» تاریخی‌شان این است که نماینده دگرگون‌سازی واقعیت اجتماعی خود شوند، مردم فقط در چنین شرایطی، نه فاعل و نه مفعول تاریخ خود می‌شوند.»

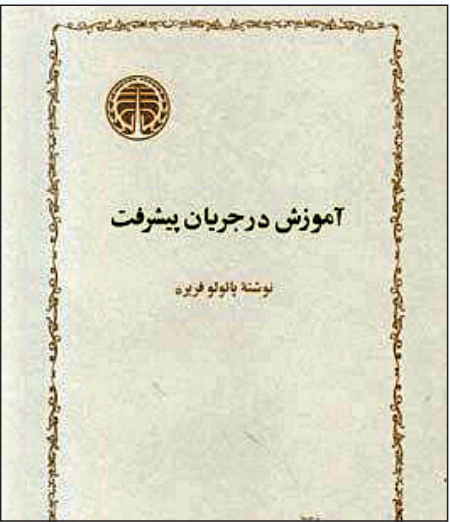
نتایج کار فریره

جای شگفتی نیست که روش فریره [آموزش و پرورش برای مردم جهان سومی با رعایت برابری در دو طرف ارتباط و بر مبنای محاوره و گفت‌وگو چنان‌که گزارش شده، نتایجی چشمگیر در میان دهقانان بی‌سواد آمریکای لاتین داشته و طرفدارانی نیز در بین «گروه‌های حاشیه‌ای و ناراضی جهان صنعتی» یافته است. چنین تجربه تربیتی برای یک دهقان بی‌سواد، او را بر وجود خویش، آگاه می‌سازد و مفهومی جدید از «شان و منزلت» در ذهنش شکل می‌گیرد و امیدی تازه می‌یابد. بارها، دهقانان، پس از چند ساعت شرکت در کلاس، این کشف‌ها را از راه‌هایی چشمگیر بیان کرده‌اند: «حالا می‌فهمم که من هم آدمی هستم، آدمی تربیت‌شده»، «ما کور بودیم و حالا چشمانمان باز شده است.» وقتی که چنین وضعی در تعلیم خواندن پیش آید، آدمیان کشف می‌کنند که خود، آفریننده فرهنگ هستند و همه کار آنان می‌تواند خلاق باشد و چون کسانی که به‌کلی در حاشیه قرار داده شده بودند، به‌نحوی قطعی دگرگون می‌شوند، دیگر نمی‌خواهند فقط چیزهایی باشند که به تغییرهایی که در اطرافشان روی می‌دهد، پاسخ گویند؛ به‌همین دلیل چنین می‌نماید که مصمم به عهده‌دار شن مبارزهای هستند که نهادهای جامعه‌ای را که تا این زمان برای ستم کردن به آنان به کار می‌رفته، تغییر دهند.»

فریره نه‌تنها ستمدیدگان جهان سوم، بلکه ستمدیدگان همه جهان را مورد خطاب قرار داده است. چالش وی «برای ستمدیدگان جهان اول نیز چون ستمدیدگان جهان سوم، این است که این تاریخ و سرشت ضد انسانی آن‌را بار دیگر کشف کنند و برای ساختن تاریخی به‌راستی انسانی و عام، دست به‌دست یکدیگر دهند.»

پائولو فریره و ابرا شُر

پائولو فریره (۱۹ سپتامبر ۱۹۲۱–۲۰ می ۱۹۹۵) نظریه‌پرداز تعلیم و تربیت انتقادی، فیلسوف تربیتی و آموزگار برزیلی بود. او بیشتر به واسطه نوشتن کتاب تأثیرگذار آموزش ستم‌دیدگان شهرت یافت که به عنوان یکی از متون پایه در تعلیم و تربیت انتقادی شناخته می‌شود.

دوران کودکی

فریره در ۱۹ سپتامبر ۱۹۲۱ در خانواده‌ای متوسط در رسیف برزیل به دنیا آمد. با توجه به رکود اقتصادی شدید سال‌های دهه ۱۹۳۰، فریره از همان دوران با فقر و گرسنگی آشنا شد. در سال ۱۹۳۱ به همراه خانواده به شهر ژایوآنتودوس گوارارایس مهاجرت کردند که کمی ارزان‌تر بود و در سال ۱۹۳۴ پدر فریره در گذشت. او پیش از رفتن به مدرسه، خواندن و نوشتن را نزد پدر و مادرش در خانه آموخت. نحوه آموزش آن‌ها به صورت یک بازی بود که کلمات را با تکه چوبی بر روی زمین می‌نوشتند و به این ترتیب او خواندن و نوشتن را با کلماتی فرا گرفت که مربوط به زندگی کودکانه خودش بود. این روش آموزش بعدها بر روش آموزشی فریره برای بزرگسالان تأثیر گذاشت.

دوران کاری در برزیل

پس از اتمام مدرسه، فریره شروع به آموختن فلسفه و روانشناسی زبان کرد و در سال ۱۹۴۳ در دانشکده حقوق دانشگاه پرنامبوکو مشغول به تحصیل شد.او در کنار تحصیل، به عنوان معلم، به دانش‌آموزان زبان پرتغالی درس می‌داد. در همین زمان بود که با آموزگاری به نام الزا مایاکوستا د‌البویرا آشنا شد و در سال ۱۹۴۴ با او ازدواج کرد. حاصل ازدواج آن‌ها پنج فرزند به نام‌های ماریا مادالنا، ماریا کریستینا، ماریا د فاتیمآ، یواخیم و لوئیزادرس بود که هر سه دختر او مانند پدر و مادرشان آموزگار شدند.

از سال ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۷ به مدت ۱۰ سال، فریره در شعبه محلی مرکز خدمات رفاهی بخش صنعت در پرنامبوکو مشغول به کار شد. در طول این مدت او برنامه آموزشی عمومی بزرگسالان را برای طبقه کارگر تدوین کرد.

پائولو فریره در سال ۱۹۵۹ از رساله دکتری خود با عنوان آموزش و برزیل کنونی دفاع کرد و به عنوان استاد در دانشگاه پرنامبوکو مشغول به تدریس شد. او در رساله دکتری خود از آرای جان دیویی و آنتون ماکارنکو استفاده کرده بود و تجربیات سالیان خود را هم به آن اضافه کرده بود.

در سال ۱۹۶۰ فریره، جنبش فرهنگ عمومی را پایه‌ریزی کرد و در همین سال از سوی شهردار رسیف به سمت ریاست بخش فرهنگ و بازسازی گمارده شد. در سال ۱۹۶۳ او رئیس ترویج فرهنگ دانشگاه رسیف شد؛ جایی که به هزاران کشاورز ساکن شمال‌شرقی برزیل خواندن و نوشتن می‌آموخت.

اولین باری که فریره توانست تئوری‌هایش را در عرصه عمومی به نمایش بگذارد، برنامه‌ای بود که در سال ۱۹۶۲ با عنوان پابرهنه‌ها هم می‌توانند بخوانند اجرا شد و فریره راهبری آن را بر عهده داشت. در این برنامه فریره و همکارانش در حین تشکیل حلقه‌های فرهنگی برای کارگران تشبیکر، که در آن‌ها کارگران به تحلیل انتقادی واقعیت‌های اجتماعی خود می‌پرداختند، خواندن و نوشتن یاد دادند. آن‌ها در این برنامه موفق شدند طی ۴۵ روز به ۳۰۰ کارگر خواندن و نوشتن بیاموزند که این امر شگفتی همگان را برانگیخت. پس از نتایج شگفت‌انگیز کارهای فریره، دولت برزیل از تشکیل حلقه‌های فرهنگی فریره حمایت کرد و خود او را به ریاست کمیته ملی فرهنگ عمومی منصوب کرد.

سال‌های تبعید

فعالیت‌های فریره در سال ۱۹۶۴ با کودتایی که نظامیان علیه

فریره از مشهور ترین منتقدان در حیطه ارتباطات و توسعه و از حامیان رویکرد توسعه رهایی‌بخش به‌شمار می‌آید. این رویکرد، بر «رهایی افراد و اجتماع» از ستم‌دیدگی که «وسیله توانمندسازی و خودتاکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد. به‌اعتقاد فریره، «منابع عمده ظلم و ستم، آموزش گران و ارتباط‌گرانی هستند که هدف‌شان انتقال دانش است

دولت وقت انجام دادند متوقف شد. کودتاچیان به فریره اتهام براندازی نسبت دادند و او دو بار بازداشت شد. در ادامه او مجبور به ترک کشور شد و پس از اقامت کوتاهی در بولیوی به شیلی رفت و ۵ سال در آن‌جا ماند. در این مدت او پستی در دانشگاه سانتیاگو گرفت و در آن‌جا هم به گسترش آموزش برای کارگران پرداخت. در شیلی بود که فریره با اندیشه‌های مارکسیستی آشنا شد و کتاب‌های آموزش و تمرین آزادی و آموزش ستم‌دیدگان را نوشت.

در سال ۱۹۶۹ فریره، بعد از این که دعوتنامه‌هایی از دانشگاه هاروارد در آمریکا و مجمع جهانی کلیساها در سوئیس دریافت کرد، یک سال به هاروارد رفت و پس از آن آمریکا را به مقصد ژنو ترک کرد. دوران حضور فریره در آمریکا مصادف بود با جنبش حقوق مدنی آمریکا و اعتراضات علیه جنگ ویتنام. مشاهده وضعیت موجود در آمریکا باعث شد تا مسائل مربوط به جنسیت و نژاد به اندیشه‌های فریره که بیشتر بر پایه تحلیل طبقاتی بود، راه یابند. در همین دوران بود که فریره با ایوان ایلیچ، نویسنده کتاب جامعه بدون مدرسه، آشنا شد.

در دهه ۷۰ میلادی، فریره دیدهبان آموزش مجمع جهانی کلیساها در ژنو بود. این جایگاه سبب شد که او به کشورهای زیادی در آسیا، آفریقا، اروپا، آمریکای شمالی، کشورهای حوزه باتیک، آمریکای لاتین و استرالیا سفر کند. در همین مدت بود که او کتاب آموزش در جریان پیشرفت را در ارتباط با سوادآموزی بزرگسالان در گینه بیسائو منتشر کرد.

بازگشت به برزیل

فریره در سال ۱۹۸۰ بعد از ۱۵ سال تبعید به برزیل بازگشت، عضو حزب کارگران برزیل شد و پروژه سوادآموزی حزب را به مدت ۶ سال راهبری کرد. در سال ۱۹۸۸ که حزب کارگران کرسی شهرداری ساوِو پائولو را به دست آورد، فریره را به عنوان مسؤول آموزش ساوِوپائولو انتخاب کردند.

شاید زاینده‌ترین اندیشه او در این جمله خلاصه می‌شود:آموزش عملی سیاسی است. برای فریره آموزش همیشه درگیر روابط اجتماعی و در نتیجه الزاماً در بر گیرنده گزینه‌های سیاسی است. او تأکید می‌کند که طرح پرسش‌هایی مانند چه ؟چرا ؟ چگونه؟، برای چه؟برای که؟ در هر طرح آموزشی از مرکزیت برخوردار است.

در میانه دهه ۱۹۸۰ ازراه همسر فریره، فوت کرد و او در سال ۱۹۸۸ با آنا ماریا آروجو ازدواج کرد. فریره از زمان بازگشت به برزیل، کتاب‌های زیادی نوشت به‌طوری‌که تعداد کتاب‌هایی که او در ۱۷ سال پایانی عمرش نوشت، بیشتر از هفت دهه اولیه زندگی‌ش بوده است.

در نهایت پائولو فریره در سال ۱۹۹۵ بر اثر نارسایی قلبی در گذشت.

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۳۰ بهمن ۱۳۹۸- سال نودوچهارم - شماره ۲۷۵۰۴

دیدگاه‌های نوین در عرصه آموزش

از رویکردهای جدید در حوزه ی نظر و عمل برنامه ی درسی، رویکرد انتقادی است که بر اساس آن دو عنصر نقادی و اصلاح در قلب تعلیم و تربیت و فرایندهای آن مورد توجه قرار می گیرد. به این معنی که از یک طرف به بررسی این مساله پرداخته می شود که چه کسی(یا چه گروه و طبقه ای) فرایندهای تعلیم و تربیت را کنترل می کند؟ و از طرف دیگر در پی پاسخ به این سوال که انگیزه ی فرد(یا گروه/گروههای) کنترل کننده چیست؟ درصدبرقراری روابطی عاری از سلطه و مبتنی بر برابری اقتصادی و اجتماعی برای اقشار مختلف و در مجموع ایجاد جامعه ای مبتنی بر دموکراسی می باشد. یکی از مرییان و فیلسوفان برجسته ی این رویکرد پائولو فریره است که با بیان اصل«هیچ توانمندسازی و خودتاکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد.

از فریره آرای انتقادی زیادی در زمینه ارتباطات نقل شده، که می‌توان آنها را در موضوعات زیر خلاصه کرد:

۱. توسعه رهایی‌بخش؛ فریره از مشهورترین منتقدان در حیطه ارتباطات و توسعه و از حامیان رویکرد توسعه رهایی‌بخش به‌شمار می‌آید. این رویکرد، بر «رهایی افراد و اجتماع» از ستم‌دیدگی که «وسیله توانمندسازی و خودتاکایی»، به‌عنوان هدف توسعه است، تأکید می‌ورزد.

دربارهٔ انکبشه‌ها و دیدگاه‌های متفکر و جامعه‌شناس برزیلی پائولو فریره

مبارزه با فقر و نابرابری

زبان‌بخش برای «عزت و ماهیت حقیقی انسان» دارد)، است.

۲. محاوره؛ محاوره، محوری‌ترین اصل در تفکر فریره است. در اندیشه فریره، محاوره بر «اعتقاد به فرد و خلاقیت او» بنا شده است. «محاوره، برخورد انسانی‌هایی» است که می‌کوشند «جهان را

با نام صدا کنند» و این افراد در «مخاطب قرار دادن جهان از حق مساوی سخن گفتن برخوردارند». در نتیجه، انحصار «حق استفاده از واژگان» در دست یک گروه و تحمیل جهان مسمای این گروه بر

به‌اعتقاد فریره، «منابع عمده ظلم و ستم، آموزش گران و ارتباط‌گرانی هستند که هدف‌شان انتقال دانش خود به دریافت‌کنندگان یا دانشجویان نادان و منفعل (هدف) است.»
وی این نظام آموزشی را نظام «آموزش بانکی» می‌نامد و به‌جای آن، نظامی مبتنی بر «گفت‌وگوی رهایی‌بخش» که ریشه در برابری، اعتماد متقابل و اعتقاد دارد را پیشنهاد می‌دهد.
در رویکرد توسعه رهایی‌بخش، مذهب از جایگاه مهمی برخوردار است؛ به‌نجوی که بسیاری از (البته نه همه) پیششاران این رویکرد، از جمله فریره دارای گرایشات مذهبی قوی بودند. همین مبانی مذهبی فریره، افکار او درباره جامعه انسانی و تحوّل فردی را شکل داده است. در نگاه فریره، «نوع بشر از طریق رابطه با خدا و سپس با سایر انسان‌ها تعریف می‌شود» و «غیر انسانی شدن»، در نتیجه جدایی این رابطه (که تبعاتی

دیگران، جریان محاوره نیز متوقف می‌شود.

بر این اساس، در یک «فراکرد ارتباطی–مشارکتی»، مردم به‌اندازه دریافت پیام به «انتقال و انتشار اندیشه‌هایشان» نیز علاقمندند. آزادی، نتیجه محاوره است و از سوی دیگر، از خودبیگانگی، نیز نتیجه فقدان مشارکت و محاوره در فراگرد ارتباط است. «در این رهیافت، تماس و ارتباط واقعی، هنگامی شکل می‌گیرد که با هم‌گرایی و اعتماد دو طرف همراه باشد.»

تلاش فریره بر تغییر وضعیت ستم‌دیدگان، استعمارزدگان و افراد منفعل به افرادی آزاد و فعال، استوار بود. وی به مخالفت با نظام آموزشی تحمیلی و مقرر از بالا می‌پردازد و «معتقد است که محتوای آموزش و پرورش باید بر اثر گفت‌وشنود راستین با مردم چنان تنظیم شود که جواب‌گوی خواست‌ها و برآورنده نیازهای آنان باشد.» به‌اعتقاد وی، حتی واژه‌های آموزشی نیز باید برگرفته از زندگی مردم و «تمرینی برای رسیدن به آزادی و برخورداری از آن» باشد. نظریه پائولو برای آموزش و سوادآموزی بزرگسالان، «نظریه‌ای آموزشی است که از بطن خود فرهنگ سکوت زاده شده است، نه روشی مکانیکی.»

فریره، نادانی فرد و مستغرق بودن وی در فرهنگ خاموشی را مانعی بر سر راه «برخورد گفت‌وشنودی با دیگران» و نگرستن به جهان با چشمی نقاد نمی‌داند. به‌اعتقاد او، اگر چنین فردی دارای «بزار لازم برای چنین برخوردی» باشد، می‌تواند به‌تدریج به واقعیت شخصی و جامعه خود و نیز تضادهای موجود در آن و به این‌که واقعیت را درک کرده است، پی ببرد و رفتاری منتقدانه با این واقعیت داشته باشد. در این فرایند، دیگر، خبری از رابطه قدیمی معلم و شاگرد که مبتنی بر رابطه‌ی پدر و فرزندانه بود، نیست. «دهقان»، می‌تواند به‌نجوی مؤثرتر از هر معلمی که از خارج آورده شود، این جریان را برای همسایه خود آسان سازد.» به اعتقاد فریره، «انتقال یک‌سویه معلومات از یک منبع موقّتی قدرتمند به دریافت‌کنندگان اشعاعی، به هیچ‌وجه در رشد شخصیت آن‌ها تأثیر مثبت نمی‌گذارد و به ایجاد خودآگاهی مستقل، نگاه منتقدانه و توانا کردن افراد برای مشارکت در حل مسائل اجتماعی کمک نمی‌کند؛ بر همین اساس، فریره نظام جدیدی را تحت عنوان آموزش ستمدیدگان در کتابی با همین عنوان طرح می‌کند، که بر مبنای اصول چهارگانه زیر استوار است: «محاوره، طرد تفاوت دو طرف ارتباط، اعتقاد به توانایی و خلاقیت فرد و مشارکت در کوشش‌های رهایی‌بخش ارتباطی.»

در حقیقت در دیدگاه فریره، هرچند فرد آموزش‌دهنده، شخصا دارای نقش است، اما صرفاً «تنها دهنده دانش نیست؛ بلکه باعث تسهیل درک و آگاهی شرکت‌کننده در آموزش می‌شود.

۳- گفت‌وشنود (Dialogue) و ضد گفت‌وشنود (Anti-Dialogue)؛ در گفت‌وشنود، تحمیل عقاید یک طرف گفت‌وگو به دیگری دیده نمی‌شود. مقدمه و شرط پیشین این جریان، ایمان به

انسان است. «بدون ایمان به انسان‌ها، گفت‌وشنود، نمایشی مسخره بیش نیست.»گفت‌وشنود براساس ایمان، عشق و فروتنی، «رابطه‌ای افقی بین گفت‌وگوکنندگان ایجاد خواهد کرد؛» که اعتماد متقابل بین شرکت‌کنندگان نتیجه منطقی آن است.

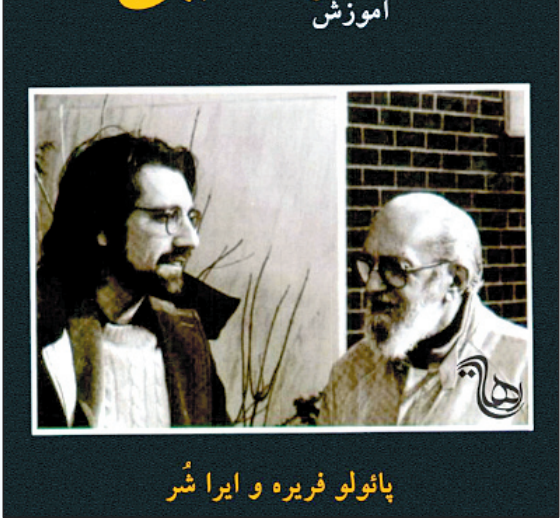
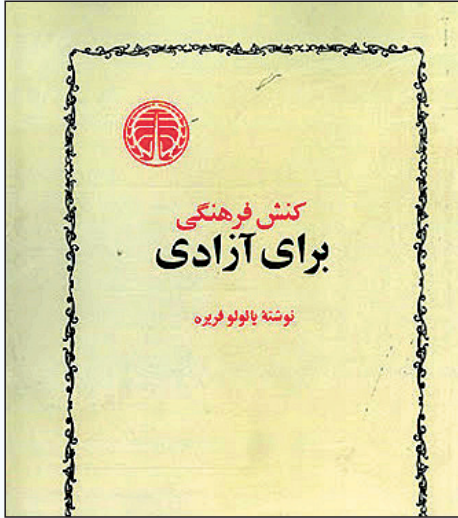
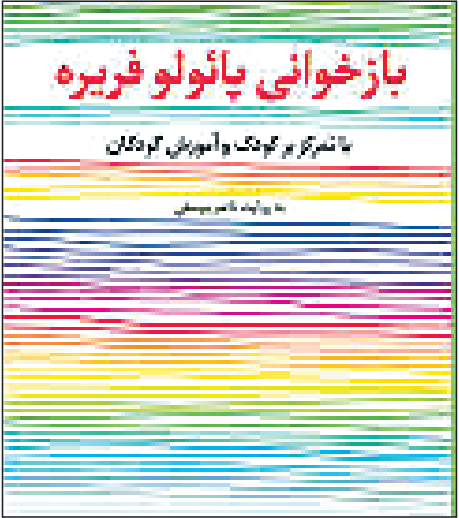
ضد گفت‌وشنود، نقطه مقابل گفت‌وشنود است. نیاز به غلبه، نخستین عنصر در این جریان است. «هدف از عمل ضد گفت‌وشنودی»، سلطه فرد به هر وسیله ممکن بر دیگران است. غلبه یکی بر دیگری، مستلزم تنزّل فرد مغلوب، به مرتبه اشیاست. عنصر دیگر این عمل، «غلبه‌ای» است؛ که ابزاری برای غلبه است. فرد با دغلبازی می‌کوشد با تأخیر افکار طرف مقابل، او را از فکر کردن باز دارد. عنصر اساسی و نهایی در این عمل، استیلای فرهنگی است؛ که همچون دغلبازی به اهداف سلطه کمک می‌کند. براساس این عنصر، فرد، غالب، «در زمینه فرهنگی طرف مقابل نفوذ می‌کند و با نادیده گرفتن استدعاهای او، بیشن خود از جهان را بر او تحمیل می‌کند و با جلوگیری از اظهار وجود او، مانع آفرینندگی‌اش می‌شود.

«پیام اصلی فریره این است که هر کسی فقط تا حدی می‌تواند بداند که نسبت به واقعیت طبیعی، فرهنگی و تاریخی‌ای که در آن غرق است، طرح مسأله کند. «طرح مسأله» از دیدگاه او، شرکت تمامی مردم در امر تدوین قوانین کلی واقعیت به‌کمک نشانه‌هایی است که بتواند شناخت انتقادی را در آنان بیافریند و توانایی دگرگون ساختن روابطشان با طبیعت و نیروهای اجتماعی را بدلان‌ها بدهد. این تمرین گروهی خوداندیشگی، فقط وقتی از خودستایی و روانشناسی‌گرایی بر کنار می‌ماند که تمامی شرکت‌کنندگان را به گفت‌وشنود با دیگران بکشاند. دیگران که «وظیفه» تاریخی‌شان این است که نماینده دگرگون‌سازی واقعیت اجتماعی خود شوند، مردم فقط در چنین شرایطی، نه فاعل و نه مفعول تاریخ خود می‌شوند.»

نتایج کار فریره

جای شگفتی نیست که روش فریره [آموزش و پرورش برای مردم جهان سومی با رعایت برابری در دو طرف ارتباط و برمبنای محاوره و گفت‌وگو چنان‌که گزارش شده، نتایجی چشمگیر در میان دهقانان بی‌سواد آمریکای لاتین داشته و طرفدارانی نیز در بین «گروه‌های حاشیه‌ای و ناراضی جهان صنعتی» یافته است. چنین تجربه تربیتی برای یک دهقان بی‌سواد، او را بر وجود خویش، آگاه می‌سازد و مفهومی جدید از «شان و منزلت» در ذهنش شکل می‌گیرد و امیدی تازه می‌یابد. بارها، دهقانان، پس از چند ساعت شرکت در کلاس،، این کشف‌ها را از راه‌هایی چشمگیر بیان کرده‌اند: «حالا می‌فهمم که من هم آدمی هستم، آدمی تربیت‌شده»، «ما کور بودیم و حالا چشممان باز شده است.» وقتی که چنین وضعی در تعلیم خواندن پیش آید، آدمیان کشف می‌کنند که خود، آفریننده فرهنگ هستند و همه کار آنان می‌تواند خلاق باشد و چون کسانی که به‌کلی در حاشیه قرار داده شده بودند، به‌نجوی قطعی دگرگون می‌شوند، دیگر نمی‌خواهند فقط چیزهایی باشند که به تغییرهایی که در اطرافشان روی می‌دهد، پاسخ گویند؛ به‌همین دلیل چنین می‌نماید که مصمم به عهده‌دار شن مبارزهای هستند که نهادهای جامعه‌ای را که تا این زمان برای ستم کردن به آنان به کار می‌رفته، تغییر دهند.»

فریره نه‌تنها ستمدیدگان جهان سوم، بلکه ستمدیدگان همه جهان را مورد خطاب قرار داده است. چالش وی «برای ستمدیدگان جهان اول نیز چون ستمدیدگان جهان سوم، این است که این تاریخ و سرشت ضد انسانی آن‌را بار دیگر کشف کنند و برای ساختن تاریخی به‌راستی انسانی و عام، دست به‌دست یکدیگر دهند.»

استاد محمد حسن ابریشمی

سخنی چند در باب تاریخ کشاورزی ایران - ۱

جغرافیای کشت و زرع در ایران

امروز بر نویسندگان تاریخ جهان و حتی بر همه کسانی که اندک شناختی از پیشینه تمدن‌های باستان دارند، این نکته بخوبی روشن شده است که ایرانیان در پیشبرد فرهنگ و مدنیت جامعه بشری نقش بس والا و بااهمیتی داشته‌اند؛ به طوری که تأثیر بی‌چون و چرای آنان حتی در نوشته‌های تاریخ نگاران و نویسندگان غیرایرانی ادوار باستان، که به هر حال اتباع حکومت‌های رقیب یا معاند آنان بودند، منعکس است، همین نوشته‌ها اساس تجزیه و تحلیل‌های ایرانشناسان خارجی را تشکیل می‌دهد تا در مورد ایرانیان باستان اظهار نظر کنند.

پس از ظهور دین اسلام نیز عنصر ایرانی در جهت اعتلای فرهنگ و دانش بشری کوشش‌ها و نوآوری‌های نمایان و ممتازی داشته است. در مآخذ اسلامی نیز آنجا که در مقوله تاریخ دوره جاهلیت عرب بحث می‌شود، با نوعی تمجید و احترام از دینداری ایرانیان و پیشرفت‌های آنان در باب علوم و فنون از جمله کشاورزی و نجوم سخن به میان می‌آید و آنجا که دوره اسلام مورد بحث قرار می‌گیرد، از تلاش‌های بی‌شایبه و خالصانه و مؤثر ایرانیان در پایه‌ریزی و برپایی ارکان تمدن جوان و با عظمت اسلامی یاد می‌شود.

در دوران‌های تاریخی ادوار باستان و بعد از اسلام در هر یک از مناطق محدوده مورد بحث متناسب با استعدادهای اقلیمی و شرایط آب‌وهوایی محصولات زراعی و درختان و میوه‌های خاصی کشت و پرورش یافته و توسعه پیدا کرده است. روش‌های آبیاری و بهره‌وری از منابع آبی سطح الارضی و زیرزمینی مناسبی نیز در هر یک از مناطق اتخاذ شده و پیشرفت‌های جالبی در امور آبیاری، سدبندی، حفر کاریز (قنات) و تقسیم آب به دست آمده است. در سایر امور فلاحه نیز روش‌های عملی متناسب با استعدادهای بالقوه اراضی و منابع آب در مناطق مختلف انتخاب شده و همچنین ضوابطی برای اخذ مالیات و بهره‌وری از اراضی خالصه حکومت‌ها و نیز روابط بین مالک و زارع مشخص شده است.

محدوده جغرافیایی مورد بررسی

محدوده یا بستر جغرافیایی فرهنگ و مدنیت ایرانی بخش عظیمی از دنیای باستان را به خود اختصاص می‌دهد و بعداً نیز بخش‌های پهناوری از سرزمین‌های جهان اسلام را در بر می‌گیرد. بنابراین، سرزمین ایران به مفهوم جغرافیایی و فرهنگی آن در ادوار گذشته بسیار پهناور بوده که در عصر قاجار به بخش‌های عمده آن تجزیه، و در مرزهای سیاسی کنونی محدود شده است. بر این اساس، بررسی و پژوهش پیرامون رستنی‌ها، مزارع بومی و چگونگی پیدایی کشاورزی و رشته‌های مختلف و وابسته به آن در بستر جغرافیایی و فرهنگی و تمدنی قدیم آن، باید در حیطه مطالعات تاریخ کشاورزی ایران قرار گیرد. در محدوده بستر جغرافیایی یاد شده عوارض طبیعی فراوانی موجود است. کثرتی از کوه‌ها، کوبرها، رودها، دریاچه‌ها، جنگل‌ها، مراتع و مرغزارها، دشت‌ها و جلگه‌های جهان در این محدوده واقع شده که مآلاً موجب استعدادهای اقلیمی متنوعی شده است. به همین جهات هم محدوده فوق مستعد رویش بسیاری از نباتات و پراکنش انواعی از موجودات و رستنی‌ها و مزارع بوده، و مبدأ اولیه تعداد زیادی از درختان و میوه‌ها و گل‌ها و گیاهان و سبزی‌های اقالیم مختلفه (گرمسیری، سردسیری، مدیترانه‌ای و غیره) بوده است.

محدوده جغرافیایی مورد بحث، در ادوار پیش از تاریخ، زیستگاه مردمانی بوده که آثاری از تمدن آنها در برخی از نواحی به دست آمده است. بر اساس همین کشفیات، مورخان، باستان‌شناسان و دانشمندان درباره چگونگی زیست و معیشت و نیز قومیت غیرآریایی آنان مطالبی نوشته‌اند. مطابق این بررسی‌ها، پیش از مهاجرت آریاها، در حدود ۳۰۰۰ سال پیش از میلاد، بومیان این سرزمین به گروه نژادی ثابتی تعلق داشته

گونه‌های زیادی از رستنی‌های وحشی سرزمین خود را اهلی نموده و پرورش دهند، رستنی‌هایی که برخی از آنها بدواً به اقوام و ملل باستانی و بعداً به همراه گونه‌های دیگری به مسلمانان معرفی گردید. مسلمانان نیز نسبت به معرفی و شناساندن رستنی‌های ایرانی (به طور کلی، انواعی از گل‌ها و سبزی‌ها و میوه‌ها و گیاهان خوراکی، دارویی، عطری، رنگی، صمغی یا با ویژگی‌های دیگر) به اقوام و ملیت‌های غیرمسلمان سهم عمده‌ای داشته‌اند.

در هر یک از بخش‌های محدوده جغرافیایی فرهنگ و مدنیت ایرانی متناسب با استعدادهای اقلیمی و شرایط آب و هوایی محصولات زراعی و درختان و میوه‌های خاصی کاشته شده و توسعه پیدا کرده است. روش‌های آبیاری و بهره‌وری از منابع آبی سطح الارضی و زیرزمینی مناسبی نیز در هر یک از بخش‌ها اتخاذ شده و پیشرفت‌های جالبی حاصل گردیده است. در سایر امور مربوط به کشاورزی نیز روش‌های عملی متناسب با استعدادهای بالقوه انتخاب شده و عموماً گسترش و استمرار پیدا کرده است. اکنون باید دید اطلاعات مکتوب با مستندات موجود یا مسجل ما در باب فلاحه و تاریخ کشاورزی ایران تا چه حدود است. از جانب دیگر، ایرانشناسان و مورخان خارجی چه گام‌هایی در این زمینه برداشته‌اند.

منابع تألیف تاریخ کشاورزی ایران؟

اطلاعات و معلومات در باب زراعت و تاریخ

کشاورزی ایران و مقولات مربوط به آن بسیار پراکنده و در ضمن متنوع و مختصر است. به طوری که حتی تقسیم‌بندی آنها خالی از اشکال نیست. اطلاعات و معلومات ادوار باستان در این باب اعم از منابع مکتوب - که تعدادشان بسیار معدود و انگشت‌شمار است - و آثار و کشفیات باستان‌شناسی ناچیز است. بقایای سدها و شبکه‌های آبیاری ادوار باستان و نیز قنات‌های آن روزگار که بر جای مانده بر این معلومات می‌افزاید. اندک مطالبی که در منابع قبل از اسلام یا ادوار باستانی آمده عموماً مشتمل بر اشاره‌هایی به برخی از مقولات کشاورزی یا رستنی‌های ایران است. مثلاً در بعضی از منابع، معدودی از محصولات زراعی یا درختان و میوه‌های ایران نام برده می‌شود، یا هروdot از چگونگی بهره‌وری آب جیحون توسط ایرانیان - که با بستن سد بر روی شاخه‌های این رود انجام گرفته - در زراعت خبر داده است و هم او (هروdot) جریان چگونگی زراعت گندم توسط ایرانیان را و به کاربردن کود حیوانی را به منظور تقویت زمین کشاورزی - که برای پادشاه حبشه تعریف شده - نقل کرده است. اطلاعات مختصر دیگری نیز از سوی گزنفون و استرابون و پلینی و آریان و غیره در این باب ثبت شده، معلومات مختصری هم در این مورد در منابع چینی (عمدتاً مربوط به دوره ساسانیان) منعکس شده است.

در منابع ایرانی عهد باستان - آنچه که تا به امروز بر جای مانده یا ترجمه به زبان‌های اروپایی و عربی و فارسی آنها به ما رسیده - اطلاعات و معلوماتی پراکنده و مختصر در باب محصولات زراعی و رستنی‌های ایران به چشم می‌خورد. فهرست نسبتاً مفصلی از نباتات مزرع و درختان و میوه‌ها و گل‌ها، و همچنین از رستنی‌های متنوع خوراکی و دارویی و صنعتی (عطری و رنگی و صمغی و غیره) ایران عصر ساسانی در بندهش مندرج است. در یک متن پهلوی - که ترجمه عربی مشابهی از آن توسط تعاللی نیشابوری (وفات ۴۲۹) صورت گرفته و مشتمل بر گفتگویی بین شاه (قباد) و غلامش (ریذک) است - طرفه‌هایی از میوه‌ها و گل‌ها و پدیده‌های فلاحی و غیر آن ذکر شده است.

علاوه بر این در متون کهن ایرانی یا ترجمه آنها مانند خداینامک، سندبادنامه، نامه تنسر، کلیله و دمنه، ویس‌ورامین و غیره اطلاعات و اشاره‌هایی در این مقولات دارد. افزون بر اینها مورخان و نویسندگان اسلامی ادوار گذشته آنجا که به تاریخ ایران پیش از اسلام می‌پردازند، گفتگوهای مفید درباره تاریخ کشاورزی ایران و مقولات مربوط به آن ارائه می‌دهند؛ برخی از آنها، چون حمزه اصفهانی، نیز متذکر شده‌اند که کتب بسیاری به زبان پارسی باستان تا حمله اسکندر به ایران موجود بوده، و اسکندر دستور داده است که کتب فلسفه و نجوم و پزشکی و کشاورزی به یونانی ترجمه گردد و باقی کتاب‌ها را بسوزانند. ابن خلدون نیز به انتقال علوم ایرانی به یونان که به دستور اسکندر انجام گرفته اشاره نموده و معتقد به از میان رفتن منابع ایرانی عهد باستان در ادوار بعدی است. ابن خلدون تأسف خویش را از این بابت پنهان نکرده است.

در مآخذ و منابع بسیار عذیده ایرانی و اسلامی، عمدتاً به فارسی و عربی، با تمجید از خصلت‌ها و مخصوصاً از توجه خاص ایرانیان در اعصار گذشته به امور زراعت و باغداری و مقولات مختلفی درباره فلاحه و دامداری سخن به میان می‌آید. همچنین به حرمتی که ایرانیان برای کاشت درختان سایه‌دار و بارور، ایجاد باغ و بستان، آب و آبیاری، احداث قنات و سد و کانال و غیره قایلند اشاره می‌شود. در این مآخذ از توفیق ایرانیان در اهلی کردن و پرورش میوه‌ها و اسیرغهم‌ها، و نیز تربیت و پرورش اسب و شتر، و دستیابی آنها به ابداع صنعت نوغانداری و پرورش کرم ابریشم، و همچنین به چگونگی استحصال انگبین و گزانگبین و ترنجبین، سقر و انغوزه و کنیرا و انواع عصاره‌ها و صمغ‌های گوناگون نباتی، سخن رفته است.

* باورهای و ارجاعات در روزنامه موجود است

نگاهی به تاریخچه انجمن سعادت مشهد

عاشقان ترقی ابنای وطن

• آمنه ابراهیمی

امتحانی کرده، معلوم شد این اطفال در این امور در مدت سه ماه کار یک سال کرده‌اند. بعد همه اطفال مشغول مشق نظامی شده، در صحن مدرسه به ریاست و مشاقتی سرکارخان سرتیپ و ناظم که اولین مشق نظامی این شهر است، مشق کاملی کرده دانسته شد که این اطفال به قدر سربازهای پنجاه سال پیش‌تر کار کرده‌اند^۲ حاجی یک کره جغرافیایی از روسیه و چند بسته شیرینی نیز به مدرسه تقدیم کرد. انجمن سعادت در زمینه بهداشت نیز فعالیت بسیار داشت؛ موضوعی که در آن روزگار در زمره مسائل مهم جامعه ایران به شمار می‌آمد. دکتر فتحعلی خان در کوچه چهارباغ، معتمدالحکما در دارالشفاء و ضیاءالاطفا در صحن جدید به رایگان آبله‌کوبی می‌کردند. اعلانی در این‌باره در روزنامه مجلس درج شده که شایان توجه است به‌ویژه از این رو که مردم در آن زمان از خدمات نوین بهداشتی چندان آگاهی نداشتند: «به تمامی اهالی این مملکت عرض می‌نمایم با این وسیله سهل و آسان اگر پدران اطفال در کوبیدن آبله آنها کوتاهی نمایند، به دست خود خون آنها را ریخته و یقیناً شریک قتل آنها خواهند بود.»^۳ در ادامه چنین فعالیت‌هایی در روزنامه خورشید می‌خوانیم:

«دستمزدی می‌نخواهم از کسی

دستمزد ما رسد از حق بسی.»^۴

فعالیت‌های این انجمن بدین موارد منحصر و محدود نبود. آنگونه که آگاهیم، آنها در زمان‌هایی چون حمله عثمانی به ساوجبلاغ^۵ به یاری هموطنان خود دست گشودند و برای کمک به آنها مقداری پول گردآوردند. اعضای انجمن برای جلب توجه حکومت به تهاجم ترکمانان به شمال خراسان، در انجمن ایالتی تحصن کردند و از حکومت خواستند اسلحه قشون خراسان را تأمین کند. تصویر خیرخواهانه و روشن فعالیت‌های این انجمن، نظر اقدار گوناگون مردم و نیز ماموران حکومتی را به خود متوجه می‌ساخت. انجمن سعادت بدین ترتیب توانست در برهه‌ای از تاریخ مشهد و در سطحی گسترده‌تر در خراسان، بر جاده بی‌پایان نیکوکاری گام بگذارد و نامی نیک در تاریخ این منطقه برجای نهد.^۶

پی‌نوئیس:

۱ - ملک‌زاده، الهام، جستاری بر شکل‌گیری امور خیریه نوین در ایران عصر قاجار، روزنامه شهروند، هفتم اردیبهشت ۱۳۹۴.

۲. روزنامه خورشید، سال ۱، شماره ۵۶، ۱۲ رمضان ۱۳۲۵ به نقل از خرابی فاروق، انجمن سعادت مشهد، مجله پیک‌نور، دانشگاه پیام‌نور، زمستان ۱۳۸۴، ص ۶۰ - ۵۰.

۳. روزنامه مجلس، س ۱، ش ۱۱۲، غره جمادی‌الاولی ۱۳۳۴، خرابی، همان.

۴. روزنامه خورشید، س ۱، ش ۱۰، ۱۲ ربیع‌الاول ۱۳۲۵، خرابی همان.

۵. مه‌یاد کنونی.

۶. عنوان داستان‌هایی که به پیروی از داستان‌های هزار و یک شب، فرانسوا پتی دولاکروای فرانسوی از ایران عصر صفوی گردآورده است. این مجموعه توسط لطفی بریمانی از سوی انتشارات عطایی به چاپ رسیده است.

* منبع: تاریخ دست‌های یاریگر

صورت جامعه را به سوی زندگی بهتر و اندیشه‌ها را به سمت عدالت‌خواهی بگردانند. فعالیت آنها البته از تلاش‌های خیرخواهانی که به گونه مقطعی برای ساختن یل، مدرسه یا بیمارستانی گرد هم می‌آمدند، اندکی متفاوت و پایدارتر بود.

انجام امور خیریه به گونه متشکل در قالب انجمن با رویکردهای جدید اما بی‌مانع نیز نبود. به نوشته الهام ملک‌زاده پژوهشگر حوزه نهادهای خیریه در تاریخ «امور خیریه مردمی جدید با دشواری‌هایی زیاد مانند مشکلات مالی، اختلافات میان اعضای موسس و کارگزاران، مخالفت‌های اجتماعی و عدم امنیت اجتماعی رویه‌رو بودند». از این رو، در رویارویی با مشکلات ایستادگی و در واقع به مثابه سدشکنان عمل می‌کردند. بدین ترتیب، این گونه سنگ بنای دگرگونی‌های بعدی جامعه ایرانی را به سختی بنا نهادند.^۱

انجمن سعادت مشهد، نخستین انجمن خیریه ملی در این شهر بزرگ شرقی ایران به شمار می‌آید. روزنامه خورشید مشهد در دوازدهم صفر سال ۱۳۲۵ قمری «بناموطن» را مژده می‌دهد که جمعی از خیران از چهره‌های برجسته و علمای مشهد، به بنیان‌گذاری چنین انجمنی دست گشوده‌اند. اهداف و کوشش بنیان‌گذاران این انجمن، پیرامون موضوعات فرهنگی برنامه‌ریزی شده بود. تأسیس مدرسه، قرائت‌خانه و نشر معارف از جمله فعالیت‌ها و اهداف آنان بود. این انجمن در هفته یک بار در منزل حاج میرزا ابوتراب خان اقبال التولیه جلسه تشکیل می‌داد.

عبدالحمید خان متین‌السلطنه از صاحب منصبان گمرک مشهد، ریاست آن را بر عهده داشت. فعالیت‌های تحسین برانگیز آزادی‌خواهانه و مطبوعاتی او در مشهد شهرت داشت. چهارده نفر از چهره‌های معروف و با سواد شهر در انجمن عضویت داشتند. محمد حسین میرزا سرتیپ مهندس، میرزا اسمعیل‌خان مترجم اداره گمرک، حاجی اقبال التولیه، حاج محمد اسمعیل آقا تاجر کاشانی و محمدصادق تبریزی از جمله آن اعضا به شمار می‌آمدند. عبدالرحیم صراف برای رانندازی قرائت‌خانه مکانی را به انجمن اختصاص داد. روزنامه و مجله‌های فارسی و کتاب در این قرائت‌خانه در دسترس همگان قرار می‌گرفت. آن گونه که اسناد نشان می‌دهند، برخی از جلسات انجمن نیز در این مکان برگزار می‌شده است.

مدرسه‌ای که این انجمن رانداخت پس از سه‌ماهه بیش از یکصد شاگرد داشت.

انجمن با بهره‌گیری از توان مالی اعضای خود، افزون بر آموزش درسی شاگردان، کتاب، دفتر و لباس آن را نیز تأمین می‌کرد. حاجی اسدالله تاجر خامنه از جمله کسانی بود که به این مدرسه خیریه کمک‌های مالی می‌کرد. روزنامه خورشید درباره این شخص نیکوکار چنین نوشته است: «این حاجی غیرتمند که در حقیقت عاشق ترقی ابناء وطن است، روز پنجشنبه نهم این ماه (رمضان ۱۳۲۵ قمری) به اتفاق این بنده نگارنده به مدرسه رحیمیه رفته فقط به‌عنوان دیدن و احوال‌پرسی نوآموزان این دبستان پس از ملاحظه و تماشای وضع مدرسه که بسیار منظم و مرتب بود، میرزا محمدعلی خان ناظم مدرسه معرفت که همراه حاجی بود سه چهار نفر از شاگردها را مختصر

نیکوکاری و دستگیری از هموعان در اندیشه و منش ایرانیان از دیرباز جایگاهی ویژه داشته است. اهمیت پرداختن به این امور در زمانه یا دوره‌ای که تصویر کلی زندگی مردم، غم‌زده و فلاکت‌بار است، دو چندان می‌شود. تصویر کلی ایران در روزگار قاجاریه که از پس از تزلزل حاکمیت، مسأله جانشینی و هجوم خارجی قد بر می‌افراشت و خود نیز از کاربرد زور و خشونت پرهیز نداشت، سیمایی است که با فقر و تنگدستی و خرابی شهرها و روستاهای بسیار شناخته می‌شود.

سرزمین هزار و یک‌روز

ایران ما در عصر قاجاریه، از نگاه شرق‌شناسان که در هر جنبه خود در گذر هزاره‌ها و سده‌ها، زیان‌زد و مسحورکننده می‌آمد دیگر درخشش قدیم را نداشت. بیشتر عکس‌هایی که از آن زمان بر جای مانده است، معمولاً مردم را با لباس‌هایی مندرس، چهره‌هایی غم‌زده و تکیده و اندامی لاغر نشان می‌دهد. با نظر به گزارش‌هایی که از آن روزگار بر جای مانده است، آنچه به طور مثال در کرمان روزگار آغا محمد خان و ویرانی‌های برگرفته از فشارهای نظامی او رخ داده است، چهره این شهر را که روزگاری آبادان و تجارتی زیان‌زد داشت، همچون ماتم کدهای تصویر می‌کند که سال‌ها زمان می‌برد تا به گذشته آبادان خود بازگردد.

بر شرق ایران در خراسان هجوم‌های گاه و بی‌گاه و ربودن دختران، زنان و مردان نیز آرامش زندگی عادی را از کف مردم ربوده بود. دیگر نقاط کشور نیز حال و روزی از این خوش‌تر نداشتند. نیکوکاری و انجام امور خیریه و وقف برای یاری دیگران، در چنین شرایطی است که معنا و اهمیتی ویژه می‌یابد؛ به‌ویژه آن که تا سال‌های پایانی سلطنت ناصرالدین‌شاه و سپس شکل‌گیری جنبش مشروطه، همچنان وضع نامطلوب اقتصادی و تنگدستی مردم و درنیافتن ضروریات زندگی به سبک جدید را شاهدیم. در همین دوره با آگاهی نسبی از ملزومات زندگی مدرن و ناکارآمدی ساختارهای کهنه نوعی گشایش فکری پدید آمد.

در چنین زمانه‌ای است که عده‌ای با درک ضرورت اصلاحات گوناگون در ساختارهای کشور، به اقداماتی روی آوردند. آنان در واقع مسیری برای رهایی از سایه سنگین استبداد حکومت و ظلم حاکمان محلی یافته و به یاری هموعان خود برمی‌خیزند. بر همین اساس در اوایل دوران مشروطه بازاریان و علما و نیز تحصیل‌کردگانی دلسوز اهدافی متعالی برای انجام امور خیریه پی می‌ریزند. در بحبوحه بحران‌های درهم پیچیده سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی اجرای عدالت، کمک به هموعان و دستگیری از فقرا، افزایش درآمد عمومی، و ارتقای سواد و آگاهی از جمله این اهداف به شمار می‌آمد. در پی این معنی گروه‌هایی تشکل یافتند و انجمن‌های خیریه در جای‌جای ایران شکل گرفتند. شهرهایی چون رشت، گیلان، تبریز، کرمان و مشهد در زمره شهرهایی بودند که انجمن‌های فراوان خیریه در خود جای دادند. آن گونه که منابع روایت می‌کنند، هر محله در تبریز، انجمنی داشت که افزون بر فعالیت‌های سیاسی، به امور عام‌المنفعه اجتماعی و کمک به تنگدستان نیز می‌پرداخت. این انجمن‌ها با اهداف والای خود می‌کوشیدند

امروز در تاریخ

ژنرال رضاخان یهلوی فرمانده کل نیروهای مسلح شد

چهار روز پس از تصویب مجلس شورای ملی، ژنرال رضاخان پهلوی رسماً خود را فرمانده کل نیروهای مسلح ایران اعلام داشت. مجلس شورا در جلسه ۲۶ بهمن ماه ۱۳۰۲ خود به رغم مخالفت هواداران سلطان احمدشاه قاجار، فرماندهی کل قوا (نیروهای دفاعیه و تأمینیه) را از شاه وقت سلب کرد و به ژنرال رضاخان داد. در آن زمان رضاخان پهلوی رئیس الوزراء و وزیر جنگ بود.

اعدام یز شک احمدی

رای دادگاه جنایی تهران سی ام بهمن ۱۳۲۲ درباره متهمان به قتل زندانیان سیاسی با تزریق آمپول هوا، و وسائل دیگر صادر شد. این وقایع زندان، پیش از شهریور ۱۳۲۰ (پیش از اشغال نظامی ایران) و تغییر رئیس کشور روی داده بود. طبق حکم دادگاه جنایی تهران، پزشکی احمدی به اعدام و سَریاس مختاری که در زمان ارتکاب این قتل ها رئیس شهربانی بود به ده سال زندان محکوم شدند. بقیه متهمان به شش سال زندان تا حبس ابد محکوم شدند. فرخی یزدی روزنامه نگار و سردار اسعد بختیاری دو تن از ایدئولوگ قتل‌های زندان بودند.

اختراع گرامافون

توماس ادیسون در ۱۹ فوریه از سال ۱۸۷۸ اختراع خود گرامافون را به ثبت داد. ادیسون که در اهایو آمریکا به دنیا آمده، در میشیگان بزرگ شده و هلندی تبار بود در جوانی در کار تلگراف مشغول بود. وی اختراعات متعدد دیگری دارد از جمله لامپ برق، وازه فونوگراف از دو ریشه یونانی، به معنای «صدانگار» ساخته شده است.

امپراتور «سہ و روس» عازم جنگ با ایران شد

«سه وروس» متولد سال ۱۴۵ میلادی در یک خانواده رومی در لیبی امروز پس از وارد آوردن شکست نظامی به ژنرال نیجر عازم فرانسه امروز شد تا آلبینوس فرمانده ارتش غرب را از میان بردارد. جنگ این دو ژنرال رومی ۱۹ فوریه سال ۱۹۷ میلادی در «لیون» فرانسه روی داد - نبردی گسترده و سخت، «سه وروس» پیروز شد «سه وروس» پس از این پیروزی و تأیید مقام او در سناي روم، در سال ۱۹۷ میلادی عازم جنگ با ایران شد به این سبب که در جریان مبارزه او با نیجر، به نیجر کمک کرده بود.

www.iranianshistoryonthistoday.com

قَاب امروز

شهر یا کوتیار و سده سردترین شهر دنیا / عکس از: مهر

سیرایه

به کسی درد دل مو و اتنی نه

که سنگ از آسمون انداخته نه

بیمو واجن که ترک یار خود کن

سپیس یارم که ترکش واتنی نه

باباطاهر عریان

بند بزرگان

دو اشتباه بسیار بزرگ در زندگی، یکی این است که قبل از موعد اقدام به عمل کنیم و دیگری این است که فرصت مناسب را از دست بدهیم.

اگر می خواهید حقیقتاً زندگی کنید، ابتدا مردن را بیاموزید!

توکارام

۵۱۹۸ جدول شرح در متن

[illegible]

سودو کو

8							6	
			8				1	2
	1	2	5		9		7	
3	8		2			1		
		6			1		8	4
	3		1		7	9	4	
7	5				8			
	2	1						8

6	2	5	7	1	4	8	3	9
8	3	9	6	2	5	7	1	4
7	1	4	8	3	9	6	2	5
5	6	2	4	9	7	1	8	3
1	7	8	5	6	3	4	9	2
4	9	3	2	8	1	5	6	7
3	5	6	1	4	2	9	7	8
2	8	7	9	5	6	3	4	1
9	4	1	3	7	8	2	5	6

حل ۲۶۸۴